

Objavljivanje podataka i informacija
NLB Banke a.d. Banja Luka
na 31.12.2023. godine

Banja Luka, maj 2024. godine

Sadržaj

1.	Opšte informacije o Banci	3
2.	Vlasnička struktura Banke i članovi organa upravljanja.....	4
3.	Politika naknada.....	7
4.	Strategija i politike za upravljanje rizicima Banke	9
	<i>Interni sistem limita Banke</i>	<i>12</i>
5.	Kapital	31
6.	Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala	35
7.	Zahtjevi za likvidnost	48
8.	Izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja Banke.....	52
9.	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	52
	<i>Stresni scenariji za kamatni rizik.....</i>	<i>58</i>
	<i>Rizik modela.....</i>	<i>59</i>
	<i>Proaktivno upravljanje kamatnim rizikom</i>	<i>60</i>
	<i>Izveštavanje</i>	<i>60</i>
10.	Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala - ICAAP	60
11.	Postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti – ILAAP	63
12.	Podaci o bankarskoj grupi.....	64
13.	Založena i nezaložena imovina Banke	65
	<i>Skraćenice korištene u Izveštaju.....</i>	<i>66</i>

1. Opšte informacije o Banci

NLB Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka), sa sjedištem u Banjoj Luci, Ulica Milana Tepića br. 4, je članica NLB Grupe.

Poslovno ime i sjedište

NLB Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Banka) osnovana je kao akcionarsko društvo i u sudskom registru kod Okružnog privrednog suda Banja Luka, u ulošku broj 3-31-00, upisana je pod poslovnim imenom:

*NLB Banka a.d. Banja Luka, sjedište: Ulica Milana Tepića broj 4, Banja Luka
(u daljem tekstu: Banka)*

Banka posluje u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske (Zakon o bankama RS), Zakonom o privrednim društvima i drugim relevantnim zakonima, na principima likvidnosti, sigurnosti i profitabilnosti.

Organizaciona struktura i organizacioni dijelovi

Organi upravljanja Bankom su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava Banke.

Organizaciona struktura Banke podrazumjeva poslovanje putem organizacionih jedinica (sektora i službi), te poslovnih jedinica (filijale, ekspoziture, šalteri).

Kao organizacione jedinice uspostavljeni su:

Sekretarijat i pravni poslovi, Služba za usklađenost poslovanja, Služba za internu reviziju, Služba za upravljanje ljudskim resursima i organizaciju, Služba za investicije, nabavku i opšte poslove, Služba za upravljanje projektima i poslovnim procesima, Služba za marketing i PR, Sektor poslovne mreže, Sektor za poslovanje sa korporativnim klijentima, Sektor za razvoj proizvoda, podršku prodaji i zastupanje u osiguranju, Sektor za digitalno bankarstvo, Sektor za upravljanje sredstvima, Sektor za strateško upravljanje rizicima, Sektor za kreditne analize, Sektor za naplatu i upravljanje nekvalitetnom aktivom, Sektor za finansijsko računovodstvo i kontroling, Sektor za platne sisteme i podršku poslovanju i Sektor za informacione tehnologije.

Banka je toku 2023. godine svoje poslovanje obavljala u 40 poslovnih jedinica na području Republike Srpske i jednom poslovnom jedinicom na području Brčko Distrikta BiH. Lokacije poslovnih jedinica Banke javno su objavljene na web-stranici [NLB Poslovnice - NLB Banka a.d. \(nlb-rs.ba\)](http://nlb-rs.ba).

Osnovne djelatnosti

Banka je registrovana za obavljanje djelatnosti primanja i polaganja depozita ili drugih povratnih sredstava; davanja kredita; izdavanja garancija i svih oblika jemstva; usluga unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prenosa novca, u skladu sa posebnim propisima; kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala; izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice, bankarske čekove); druge poslove za koja je ovlašćena zakonom i pomoćne poslove koji su povezani sa navedenim poslovima.

U skladu sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti i registru poslovnih subjekata po djelatnostima u Republici Srpskoj i Uredbom o klasifikaciji djelatnosti Republike Srpske, djelatnosti Banke iz prethodnog stava razvrstavaju se na sljedeće podrazrede, kako slijedi:

- 64.19 Ostalo novčano poslovanje
- 64.91 Finansijski zakup (lizing)
- 64.92 Ostalo odobravanje kredita
- 64.99 Ostale finansijske uslužne djelatnosti osim osiguranja i penzionih fondova

- 66.12 Posredovanje u poslovima sa hartijama od vrijednosti
- 66.19 Ostale pomoćne djelatnosti u finansijskim uslugama, osim osiguranja i penzionih fondova
- 68.10 Kupovina i prodaja sopstvenih nekretnina
- 68.20 Iznajmljivanje i poslovanje sopstvenim nekretninama ili nekretninama uzetim u zakup (lizing)
- 66.22 Djelatnost zastupnika i posrednika u osiguranju

Banka ima pravo obavljanja svih poslova spoljnotrgovinskog prometa u okviru i za potrebe registrovane djelatnosti.

2. Vlasnička struktura Banke i članovi organa upravljanja

Vlasnička struktura

U skladu sa Izvještajem iz knjige akcionara na dan 31.12.2023. godine Banka ima samo jednog akcionara koji ima 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima Banke :

Vlasnička struktura			
Red. br.	Ime/naziv akcionara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini učešća)	% učešća	
		Obične akcije	Prioritetne akcije
1.	Nova Ljubljanska Banka d.d. Ljubljana	99,853233	---

Banka ima emitovane samo obične akcije, nema emitovanih prioritetnih akcija.

Članovi Nadzornog odbora Banke

Skupština Banke formirala je Nadzorni odbor, koji na dan 31.12.2023. godine čine:

Članovi Nadzornog odbora Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
1.	Andreas Burkhardt, predsjednik	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
2.	Damir Kuder, zamjenik predsjednika	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
3.	Hedvika Usenik, član	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
4.	Dragan Gligorić, član (nezavisni član)	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
5.	Dragan Kovačević, član (nezavisni član)	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/

Članovi Uprave Banke

Nadzorni odbor imenovao je članove Uprave Banke, čiji su članovi na dan 31.12.2023. godine:

Članovi Uprave Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
1.	Goran Babić, predsjednik	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
2.	Marjana Usenik, član	
3.	Ljiljana Krsman, član	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/

Član Uprave Banke Marjana Usenik, razriješana je na lični zahtjev funkcije člana Uprave Banke zaključno sa danom 31.12.2023. godine, te je imenovanoj sa navedenim datumom prestao radni odnos u Banci.

Na osnovu Odluke Nadzornog odbora, te po prethodno dobijenoj saglasnosti Agencije za bankarstvo RS, počevši od 01.01.2024. godine, Uprave Banke radi u sastavu:

Članovi Uprave Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljena)
1.	Goran Babić, predsjednik	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
2.	Ljiljana Krsman, član	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
3.	Martin Mavrič, član	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/
4.	Živko Šiftar, član	https://www.nlb-rs.ba/o-banci/uprava-i-nadzorni-odbor/

Članovi Odbora za reviziju

Nadzorni odbor formirao je Odbor za reviziju Banke, čiju su članovi na dan 31.12.2022. godine:

Članovi Odbora za reviziju	
Red. br.	Ime i prezime
1.	Tatjana Jamnik – Skubic, predsjednica
2.	Polona Kurtevski, član
3.	Mirko Ilić, član

Članovi Odbora za reviziju održavaju sastanke najmanje jednom kvartalno, a po potrebi i češće.

Ostali Odbori Nadzornog odbora

Nadzorni odbor formirao je u skladu sa Zakonom o bankama RS Odbor za rizike, Odbor za naknade i Odbor za imenovanje.

Članovi Odbora za rizike na dan 31.12.2023. godine

Članovi Odbora za rizike	
Red. br.	Ime i prezime
1.	Dragan Gligorić, predsjednik
2.	Andreas Burkhardt, član
3.	Damir Kuder, član

Na sjednici Nadzornog odbora, koja je održana dana 22.04.2024. godine, izvršena je zamjena člana Odbora za rizike, na način da je umjesto Damira Kudara za člana Odbora za rizike imenovan Dragan Kovačević. Damiru Kuderu članstvo u Odboru za rizike prestalo je sa danom 30.04.2024. godine, a Dragan Kovačević započeo je funkciju člana Odbora za rizike 01.05.2024. godine.

Članovi Odbora za rizike od 01.05.2024. godine su:

Članovi Odbora za rizike	
Red. br.	Ime i prezime
1.	Dragan Gligorić, predsjednik
2.	Andreas Burkhardt, član
3.	Dragan Kovačević, član

Članovi Odbora za naknade na dan 31.12.2023. godine:

Članovi Odbora za naknade	
Red. br.	Ime i prezime
1.	Dragan Kovačević, predsjednik
2.	Hedvika Usenik, član
3.	Damir Kuder, član

Članovi Odbora za imenovanja na dan 31.12.2023. godine:

Članovi Odbora za imenovanja	
Red. br.	Ime i prezime
1.	Damir Kuder, predsjednik
2.	Andreas Burkhardt, član
3.	Dragan Kovačević, član

Organizacija funkcije interne revizije

Nadzorni odbor Banke uspostavio je kontrolnu funkciju interne revizije, imenovao rukovodioca kontrolne funkcije interne revizije, te utvrdio naknadu za njen rad.

U periodu od 01.01.2023. do 31.12.2023. godine funkciju šefa Službe za internu reviziju obavljala je Nina Preradović.

Kontrolna funkcija interne revizije formirana je kao posebna organizaciona jedinica, pod nazivom Služba za internu reviziju, funkcionalno i organizaciono nezavisna od aktivnosti koje revidira i od drugih organizacionih dijelova Banke, sa svim ovlaštenjima koja su propisana Statutom Banke, Odlukom Agencije za bankarstvo o sistemu upravljanja, te Zakonom o bankama Republike Srpske.

Vanjski revizor Banke

Privredno društvo KPMG B-H d.o.o. za reviziju Sarajevo obavilo je reviziju finansijskih izvještaja Banke za godinu završenu na dan 31.12.2023. godine, kao i reviziju informacionih sistema Banke za 2023. godinu.

Politike za izbor i procjenu članova organa upravljanja Bankom

Skupština Banke usvojila je Politiku i procedure za izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članstvo u Nadzornom odboru i samoprocjenu rada Nadzornog odbora, a Nadzorni odbor Banke usvojio je Politike i procedure za izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članove Uprave Banke (u daljem tekstu : Politike).

Navedenim Politikama, u skladu sa Zakonom o bankama RS i Odlukom Agencije za bankarstvo Republike Srpske o procjeni članova organa Banke, propisuju se:

- kriterijumi i postupci za procjenu predloženih i izabranih, odnosno imenovanih članova organa Banke u smislu da li imaju dobar ugled i dovoljno iskustva za obavljanje funkcije člana organa Banke,
- mjere koje Banka primjenjuje u slučajevima kada lica iz prethodne alineje nisu podobna za obavljanje funkcije.

Banka u skladu sa Politikama ima primarnu odgovornost za obavljanje inicijalne i kontinuirane procjene članova organa Banke i to u sljedećim slučajevima:

- prije podnošenja zahtjeva za izdavanje prethodne saglasnosti Agencije za bankarstvo Republike Srpske za izbor, odnosno imenovanje novih članova organa Banke,
- u toku obavljanja funkcije izabranih, odnosno imenovanih članova organa Banke, najmanje jednom godišnje i
- u drugim slučajevima za koje Banka procijeni da su relevantni za obavljanje funkcije člana organa Banke.

3. Politika naknada

Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju Politike naknada

Politikom naknada definiše se sistem, vrste i struktura naknada koje Banka isplaćuje zaposlenima, te osnovna pravila, principi (načela) uspostavljanja i upravljanja sistemom naknada, njihovog regulisanja, određivanja, ugovaranja i utvrđivanja isplate.

Politika naknada se ažurira minimalno jednom godišnje, nakon čega Nadzorni odbor usvaja Politiku naknada, a Skupština akcionara Banke odlučuje o davanju saglasnosti na Politiku naknada. Nadzorni odbor i Uprava Banke u skladu sa svojim nadležnostima obezbjeđuju sprovođenje Politike naknada.

Nadzorni odbor, najmanje jednom godišnje, pregleda i preispituje principe Politike i ocjenjuje usklađenost sprovođenja Politike sa relevantnim propisima, smjernicama, principima i kodeksima, te politikama i procedurama Banke vezanim za naknade zaposlenih.

U toku 2023. godine su održane ukupno 1 sjednica Nadzornog odbora, te jedna sjednica Skupštine akcionara Banke vezane za politike naknada i njihovo provođenje.

Informacije o vezi između plate i uspješnosti, tj. o korelaciji između naknada, uspješnosti i rizika za sve zaposlene

Oblici varijabilne naknade u Banci su:

- Godišnje varijabilne naknade, koje mogu ostvariti svi zaposleni čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil Banke (identifikovani zaposleni), a čiji se radni učinak ocjenjuje na godišnjem nivou. Ova kategorija zaposlenih definisana je Politikom naknada.
- Polugodišnje varijabilne naknade koje mogu ostvariti svi ostali zaposleni u skladu sa postignutim radnim učinkom, a čiji se radni učinak ocjenjuje na polugodišnjem nivou.

Kriterijum uspješnosti za isplatu varijabilne naknade zavisi od rezultata zaposlenog, poslovne jedinice i poslovnih rezultata Banke ili Grupe. Uspješnost zaposlenih u okviru Banke se procjenjuje u postupku evaluacije zaposlenih u skladu sa internim aktima Banke. Svi zaposleni imaju pravo na isplatu varijabilne naknade pod uslovima propisanim Politikom naknada i drugim internim aktima Banke.

Ne dovodeći u pitanje opšta načela ugovornog i radnog prava, ukupan iznos varijabilne naknade će se, načelno, znatno umanjiti u slučaju znatno narušene uspješnosti ili ostvarivanja gubitka Banke, na osnovu i u skladu sa odlukom Nadzornog odbora.

Varijabilna naknada odražava naknadu za radni učinak koji je održiv i prilagođen riziku, a veći je od radnog učinka koji se zahtijeva od radnog mjesta.

Kriterijumi za isplatu propisani su Politikom naknada i drugim aktima Banke koji se odnose na varijabilne naknade, a u skladu sa Odlukom ABRS o sistemu upravljanja.

Odgađanje isplate varijabilnog dijela naknade se vrši pod uslovima propisanim regulatornim i internim aktima.

Odnos između fiksnog i varijabilnog dijela naknada

Odnos između varijabilnog i fiksnog dijela plate se razlikuje zavisno od funkcije koju zaposleni obavlja, a uzimajući u obzir uticaj na prihode, rashode, rizike, poslovnu strategiju, broj zaposlenih u organizacionom dijelu i dr.

Fiksni dio naknade zaposlenog koji obavlja poslove kontrolnih funkcija ne smije biti manji od dvije trećine ukupne naknade tog zaposlenog, a ukupna godišnja naknada tog zaposlenog ne smije biti manja od prosjeka naknada radnika koji obavljaju poslove uporedivog obima, složenosti i odgovornosti. Za ostale zaposlene Banka je dužna odrediti odnos između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada tako da iznos varijabilnog dijela ne prelazi iznos fiksnog dijela ukupnih naknada.

Informacije o kriterijima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na akcije, opcije ili varijabilni dio naknade

Identifikovanim zaposlenim pripada godišnji varijabilni dio plate na osnovu dostizanja finansijskih i nefinansijskih mjerila uspješnosti u skladu sa odredbama Politike naknada.

Nadzorni odbor određuje ciljeve i ocjenjuje uspješnost za Upravu Banke i kontrolne funkcije, a Uprava Banke za ostale zaposlene.

Opis, kriterijumi i obrazloženje varijabilnog dijela naknada koji isplaćuje Banka

Odluku o isplati varijabilnog dijela naknade članovima Uprave donosi Skupština Banke. Odluku o isplati naknada na pojedinačnom osnovu članovima Uprave Banke i rukovodiocima kontrolnih funkcija donosi Nadzorni odbor. Odluku za ostale identifikovane zaposlene donosi Uprava Banke i o tome izvještava Nadzorni odbor.

Varijabilni dio plate identifikovanim zaposlenim, ukoliko ne prelazi iznos od 100.000,00 KM na godišnjem osnovu, se isplaćuje po sljedećem modelu:

- 50% se isplaćuje nakon potvrđivanja rezultata poslovanja na Skupštini Banke,
- 50% se odlaže za vremenski period od 5 godina od dana kad je isplaćen neodloženi dio takve varijabilne naknade i plaća se srazmjerno na pro rata osnovi.

Ukoliko varijabilna naknada identifikovanog zaposlenog za pojedinačnu poslovnu godinu premašuje 100.000 KM bruto ili/i veća je od jedne trećine njihove ukupne naknade za dotičnu poslovnu godinu, najmanje 50% mora se sastojati od finansijskih instrumenata, a identifikovani zaposleni može prenijeti ove instrumente samo uz dozvolu Banke, koja se može izdati tek nakon što prođu najmanje tri godine od sticanja.

Ukupne naknade zaposlenih prema područjima poslovanja i kategorijama

U tabeli ispod prikazana su neto primanja zaposlenih za 2023. godinu po poslovnim područjima:

Poslovno područje	u 000 KM
Poslovanje sa stanovništvom	5.971
Poslovanje sa privredom i investiciono bankarstvo	1.287
Ostalo	7.308
Ukupno	14.566

Ukupan iznos neto naknada po kategorijama zaposlenih za 2023. godinu prikazan je u tabeli:

Kategorija zaposlenih	u 000 KM
Nadzorni odbor, Uprava banke i Ostalo ključno rukovodstvo	2.399
Ostali radnici	12.167
Ukupno	14.566

Ukupan iznos neto naknada podijeljen na fiksnu i varijabilnu naknadu sa brojem primalaca prikazan je u tabeli:

Vrsta naknade	u 000 KM	Broj primalaca
Fiksna naknada	13.385	584
Varijabilana naknada	1.181	516
Ukupno	14.566	

Napomena: U ukupan iznos primljenih naknada uključene su i naknade radnika koji su pre kraja 2023. godine zaključili radni odnos.

Podaci o fiksnoj naknadi, osim plate, sadrže i ostala lična primanja- topli obrok, regres, prevoz, jubilarne nagrade, osiguranje i otpremnine.

Broj zaposlenih čije naknade iznose 100.000 KM (neto iznos) ili više u finansijskoj godini

Broj zaposlenih čije ukupne neto naknade su u 2023. godini iznosile 100.000 KM ili više je 3 radnika.

4. Strategija i politike za upravljanje rizicima Banke

Risk apetit (RA)

Okvir za Risk apetit definisan je kao sveobuhvatan pristup koji uključuje politike, procedure, kontrole i sisteme kroz koji je RA uspostavljen i praćen. Usvajanje formalnog okvira za RA definiše postojeću risk kulturu, principe, ciljeve i mjere. Okvir za RA je povezan sa drugim dokumentima i politikama kao što su Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima, Risk profil, ICAAP i ILAAP, Strategija i politika upravljanja kapitalom, kao i Plan oporavka Banke.

Usklađivanje strateških poslovnih ciljeva sa finansijskim i ciljevima rizika je prikazana na slici ispod:

Okvir za RA je usklađen sa poslovnom strategijom Banke. Okvir za RA olakšava ugradnju RA u risk kulturu, što čini važnu ulogu u cijeloj organizaciji Banke. Naime, efikasan okvir za RA može ujediniti i ojačati kulturu rizika naročito u vezi s donošenjem poslovnih odluka.

S jedne strane, okvir za RA uzima u obzir sve materijalno značajne rizike Banke, dok s druge strane omogućava odgovarajuće prihvatanje rizika i djeluje kao odbrana od prekomjernog preuzimanja rizika. Okvir za RA pokriva sve relevantne aktivnosti, operacije i sisteme koji pripadaju odgovarajućem riziku. Uključen je u proces odlučivanja i u okvir upravljanja rizicima.

Ključni koraci u sprovođenju okvira za RA su prikazani na slici ispod:

Povezanost okvira za RA sa drugim strateškim dokumentima u procesu odlučivanja

Okvir za RA postavlja Risk profil i djelimično postavlja proces implementacije strategije i definisanja preuzetih rizika u odnosu na kapacitet rizika. U tom smislu, okvir za RA nije samo usko povezan sa poslovnom strategijom Banke, nego i sa dokumentima iz domena rizika i finansija.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima Banke je bazirana na smjernicama definisanim u RA. Osnovna svrha Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima je detaljnije definisanje smjernica o tipovima rizika koje je Banka spremna preuzeti i onih koji nisu prihvatljivi. Materijalne smjernice se odnose na poslovne segmente u smislu odobravanja kredita, osiguranja odgovarajućeg obima likvidnosti i strukture finansiranja, upravljanja različitim tržišnim rizicima, operativnim rizicima i rizicima koji proizlaze iz drugih finansijskih usluga.

Risk profil (Sistem internih limita) uključuje detaljnije uspostavljanje indikatora definisanih kroz kvantitativne i kvalitativne elemente, sa glavnim fokusom na sveobuhvatnom pregledu najvećih izloženosti rizicima. Osnovna namjera Risk profila je redovno praćenje da li je Risk apetit unutar željenih okvira, definisanih limitima i ciljanim vrijednostima.

Proces interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) ima ključnu ulogu u upravljanju rizicima u Banci. ICAAP je interni proces procjene kapitala koji smanjuje rizik neizvjesnosti u situaciji kada je Banka izložena rizicima. Navedeni proces ima svrhu da ukaže ako Banka nije u stanju dugoročno održati adekvatnost kapitala u poslovnom okruženju u kojem posluje, poštujući poslovni model, te je alat za efikasno upravljanje rizicima.

Nadalje, **Proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP)** sveobuhvatno dokumentuje i ocjenjuje internu adekvatnost likvidnosti sa ciljem da osigura njeno efikasno upravljanje.

Plan oporavka Banke je pripremljen s ciljem obezbjeđenja finansijske održivosti Banke, kao i ponovnog uspostavljanja održivog poslovanja i odgovarajućeg finansijskog položaja Banke u slučaju značajnog pogoršanja njenog finansijskog stanja. Cilj Plana oporavka je definisanje procedura koje omogućavaju Upravi Banke blagovremeni uvid u potencijalnu prijetnju finansijske stabilnosti Banke.

U svrhu pripreme reagovanja u kriznim situacijama, razrađeni su preliminarni planovi o mjerama koje će biti preduzete u slučaju različitih vrsta opasnosti.

Tolerancija na rizik (kvalitativne i kvantitativne mjere)

Banka nastoji da bude održivo profitabilna Banka. Upravljanje kreditnim rizicima, kao najvažnijim rizicima Banke, usmjereno je na preuzimanje umjerenih rizika i osiguravanje optimalnog povrata s obzirom na preuzete rizike. RA po pitanju kvaliteta portfolija Banke jeste da se zadrži u niskom do umjerenom nivou rizika na tim pokazateljima.

Tolerancija na rizik likvidnosti je niska do umjerena osim indikatora „Iznos iznad obavezne rezerve/iznos obavezne rezerve“ i Dugoročni depoziti (preko 12M)/ukupni depoziti koji su u srednjem nivou rizika. Banka održava adekvatan nivo likvidnosti u svakom trenutku kako bi ispunila svoje kratkoročne obaveze, čak i u slučaju da se realizuje specifični stresni scenario. Takođe, u cilju minimiziranja rizika likvidnosti, Banka nastoji da ima adekvatnu strukturu izvora sredstava. S obzirom na izvore sredstava i likvidnosti, glavni naglasak je na osiguravanju dovoljnog iznosa likvidnih rezervi. Na području deviznog rizika, Banka je usmjerena na preuzimanje srednjeg nivoa rizika. Osnovna smjernice Banke u upravljanju kamatnim rizikom je sprečavanje negativnih efekata promjene kamatnih stopa na prihode i kapital Banke, zbog čega je umjerena tolerancija za ovaj rizik (osim u dijelu efekta na kamatni prihod – „NII“ gdje je tolerancija na rizik u srednjem nivou). Banka nema knjigu trgovanja, niti posjeduje finansijske derivate. Na području operativnih rizika Banka zauzima poziciju da takvi rizici ne smiju značajno uticati na poslovanje, zbog čega je risk apetit za ovaj rizik umjeren. Tolerancija na sve ostale vrste rizika (reputacioni rizik, rizik profitabilnosti i ostali rizici) je niska sa fokusom na minimiziranje njihovog potencijalnog uticaja na poslovanje Banke. Ovdje se takođe podrazumijevaju i nefinansijski rizici.

Indikatori rizika

U cilju obezbjeđivanja, upravljanja i praćenja Banke, pored definisanih kvantitativnih kriterijuma, Banka je razvila okvir *lagg* indikatora (*point in time*) i *lead* indikatora (*forward looking*) za svaki kvantitativni kriterijum. *Lagg* indikatori objašnjavaju pokretače ostvarenih promjena, dok su *lead* indikatori usmjereni ka promjenama koje mogu utjecati na kvantitativne kriterijume RA u budućnosti.

RA se definiše kroz kvalitativne i kvantitativne elemente. Najvažniji kvalitativni elementi odnose se na strateške ciljeve i orijentacije u Poslovnoj strategiji Banke i srednjoročne finansijske projekcije. Detaljnije suštinske smjernice i principi o vrstama rizika koje je Banka spremna preuzeti, i koji nisu prihvatljivi definisani su u Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima NLB Banke a.d. Banja Luka. Ove materijalno značajne smjernice se odnose na poslovne segmente, kao što su principi rizika i smjernice u oblasti odobravanja kredita, upravljanje kolateralima, smjernice koje se tiču odgovarajuće količine likvidnosti i strukture finansiranja, smjernice koje se odnose na upravljanje različitim tržišnim rizicima, operativnim rizikom i rizicima koji proizilaze iz drugih finansijskih usluga.

RA se prikazuje kroz kvalitativne elemente i kvantitativne indikatore.

U stresnim uslovima, kvantitativni kriterijumi usklađeni su s indikatorima i mjerama Plana oporavka. Svaki indikator je pojačan dodatnim indikatorima/limitima u internom sistemu limita pod odvojenom politikom upravljanja rizikom (politika likvidnosti, politika kamatnih stopa, devizna politika, politika operativnog rizika ICAAP i ILAAP).

Postoje različite vrste definicija granica rizika u definiciji kvantitativnog RA:

- 1) limit se definiše kao stroga granica, gdje se ne očekuju prekoračenja,
- 2) ciljna vrijednost je očekivana vrijednost, koja se može narušiti, ali sa jasno definisanim putem ispunjenja ciljeva u srednjoročnoj perspektivi.

Interni sistem limita Banke

Banka je razvila Interni sistem limita koji definiše prihvatljiv nivo rizika za svaki pojedinačni segment u Risk profilu. Banka na dan 31.12.2023. godine se po indikatorima iz Risk profila i internog sistema limita nalazila u zoni niske do umjerene izloženosti rizicima (osim u dijelu indikatora „Interna stopa adekvatnosti kapitala, Adekvatnosti regulatornog kapitala, Stope finansijske poluge) koji su se na dan 31.12.2023. nalazili u zoni srednjeg do visokog nivoa rizika.

Što se tiče indikatora rizika likvidnosti, indikatori „Iznos iznad obavezne rezerve/iznos obavezne rezerve“ i „Dugoročni depoziti (preko 12M)/ukupni depoziti“ su se nalazili u srednjem nivou rizika na dan 31.12.2023. godine.

„Efekat na kamatni prihod (NII)“ se na dan 31.12.2023. godine nalazio u zoni od srednjeg do visokog nivoa rizika.

U dijelu operativnih rizika, svi indikatori na dan 31.12.2023. godine su se nalazili u zoni od srednjeg do visokog nivoa rizika.

U dijelu praćenja dodatnih indikatora Risk profila, indikator „Učešće sektora trgovine“ se na dan 31.12.2023. godine nalazio u zoni srednjeg nivoa rizika.

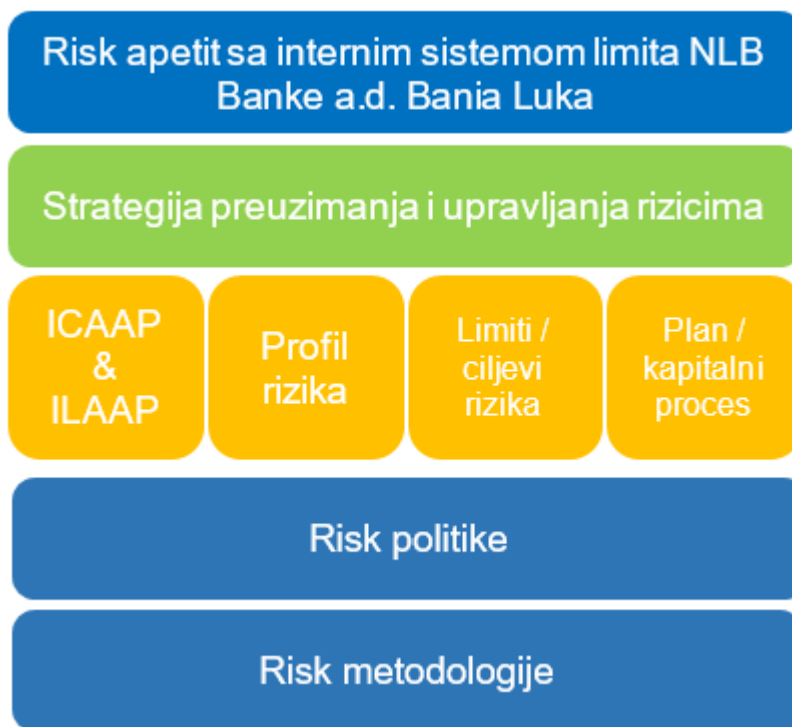
Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima NLB Banke a.d. Banja Luka (Strategija)

Banka posvećuje veliku pažnju upravljanju rizicima i kontinuirano njeguje kulturu rizika, odnosno svijest o rizicima unutar cijele organizacije. Kao članica NLB Grupe, Banka radi u skladu sa lokalnom regulativom, kao i usmjerenjima/standardima NLB Grupe. Navedena usmjerenja se prilagođavaju uslovima poslovanja na tržištu, nakon čega Banka definiše svoj RA, to jest sklonost ka preuzimanju rizika.

Glavni principi Strategije su:

- definisanje sklonosti Banke ka preuzimanju rizika i toleranciju Banke prema riziku. Prilikom utvrđivanja sklonosti ka preuzimanju rizika, osim kvantitativnih informacija, Banka uzima u obzir i kvalitativne informacije, stručne procjene i druge faktore iz makroekonomskog okruženja koji utiču ili mogu uticati na odnos Banke prema rizicima Banke;
- analiza svih rizika kojima je Banka izložena, od kojih su za ukupno poslovanje Banke ključni kreditni, tržišni, rizik likvidnosti i operativni rizik. Banka posebnu pažnju posvećuje analizi faktora ekološkog, socijalnog i korporativnog upravljanja (*engl. environmental, social or governance factors*) u procesu donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou;
- obezbjeđivanje identifikacije, procjene i upravljanja rizicima koji proizlaze iz eksternalizovanih aktivnosti i sprovođenje značajnih mjera upravljanja rizikom eksternalizacije;
- oprezno uvođenje i analiza novih proizvoda i bitnih promjena postojećih sa svih risk relevantnih aspekata;
- fokusiranje na diverzifikaciju kako bi se izbjegla velika koncentracija na nivou portfolija;
- optimalno korištenje kapitala i njegova raspodjela među segmentima poslovanja/organizacionim jedinicama;
- vođenje odgovarajuće cjenovne politike prilagođene riziku;
- osiguranje cjelokupne usklađenosti sa internim politikama/pravilima i važećim propisima;
- adekvatan sistem internih kontrola i
- okvir tri linije odbrane.

Okvir za upravljanje rizikom Banke je prikazan na slici ispod:

Na ovaj način Banka posluje uz umjereno konzervativnu politiku preuzimanja rizika i na taj način osigurava dugoročno optimalno poslovanje sa dobiti uz ispunjavanje svih regulatornih zahtjeva.

Strategija rizika je dokument koji određuje materijalne principe i orijentacije preuzimanja rizika u sljedećim segmentima poslovanja Banke:

- kreditiranje pravnih i fizičkih lica,
- osiguravanje odgovarajućeg obima likvidnosti i upravljanje rezervama likvidnosti,
- osiguravanje odgovarajuće strukture izvora finansiranja, uključujući orijentaciju za poslovanje sa stanovništvom u dijelu koji se odnosi na (oročene) štedne proizvode,
- upravljanje tržišnim rizikom, odnosno valutnim i kamatnim rizikom, s ciljem upravljanja vlastitim pozicijama Banke,
- upravljanje operativnim rizikom i
- zaključenje drugih finansijskih transakcija u trezorskom poslovanju.

Detaljnija pravila, limite, smjernice i kompetencije koji se odnose na upravljanje rizikom Banka određuje svojim pojedinačnim internim smjernicama, politikama i pravilima.

Adekvatnost sistema upravljanja rizicima u odnosu na Risk profil, poslovnu politiku i strategiju

Sveobuhvatni pristup upravljanju rizicima se zasniva na promišljenim i razumno konzervativnim usmjerenjima za preuzimanje rizika, takođe uzimajući u obzir relevantne stručne kriterijume.

Osnovni cilj sistema za upravljanje rizicima je da obezbijedi da Risk profil Banke bude u skladu sa unaprijed definisanim sklonošću Banke ka rizicima. Sistem za upravljanje rizicima obuhvata, između ostalog sljedeće elemente:

- Jasno definisana interna akta za identifikovanje, merenje, procjenu, praćenje, kontrolu i ublažavanje rizika i izveštavanje o njima (strategije, politike, procedure).
- Organizacija sistema za upravljanje kreditnim i nekreditnim rizicima - organizacija sistema za upravljanje rizicima zasniva se na organizacionoj strukturi sa jasno definisanim, transparentnim i konzistentnim linijama odgovornosti koje su usklađene sa prirodom i obimom poslovnih aktivnosti Banke.
- Kadrovski resursi - kadrovski resursi obuhvataju adekvatan broj zaposlenih uključenih u sistem za upravljanje rizicima koji imaju odgovarajuću stručnost i profesionalno iskustvo.
- Proces upravljanja svim rizicima - proces upravljanja rizicima obuhvata proces identifikacije, mjerenja, odnosno procjene, ublažavanja, praćenja i kontrole rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena.
- Kvantifikacija sklonosti Banke ka rizicima izvršena je uspostavljanjem sistema limita po pojedinačnim vrstama i izvorima rizika. Limiti su definisani politikama upravljanja pojedinačnim rizicima. Uveden je sistem upravljanja rizicima koji omogućava proaktivan pristup navedenoj problematici uz mogućnost blagovremenog donošenja odluka koje će omogućiti da se postojeći Risk profil Banke približi ciljnom profilu;
- IT podrška sistemu za upravljanje rizicima - osnovna strateška odrednica za IT podršku sistema za upravljanje rizicima je da IT sistem Banke bude prilagođen ostvarivanju ciljeva i zadataka sistema za upravljanje rizicima na strateškom i operativnom nivou i
- Sistem upravljanja - sistem upravljanja i kontrola treba da omogući adekvatnu kontrolu i nadzor funkcionisanja sistema za upravljanje rizicima, a naročito njegovu usklađenost sa propisima, unutrašnjim aktima i poslovnim standardima (pravilima struke).

Način na koji poslovni model Banke određuje i utiče na Risk profil

Ključni principi preuzimanja rizika koje je Banka spremna preuzeti su izraženi preko sljedećih indikatora:

- definisanje ciljnih poslovnih aktivnosti, odnosno poslovnih aktivnosti koje nisu prihvatljive,
- definisanje maksimalno prihvatljivog obima preuzimanja rizika,
- obezbjeđivanje praćenja profitabilnosti pojedinačnih poslova u vezi sa preuzimanjem rizika i
- redovno provođenje stres testova u cilju testiranja najznačajnijih rizika i analiza rezultata.

Polazne osnove za preuzimanje rizika Banke su Poslovni plan Banke, Strategija Retail Područja NLB Banke, Strategija rizika i Strategija upravljanja aktivom i pasivom (ALM strategija).

Banka namjerava da bude održivo profitabilna institucija koja uglavnom radi s klijentima na poslovima u kojima može postići i održati konkurentsku poziciju u pogledu profitabilnosti i/ili učešća na tržištu. Kako bi se dugoročno održala, Banka će se fokusirati na optimizaciju svog kreditnog portfolija, kao i na povećanje profitabilnosti po znatno poboljšanom profilu rizika.

Povezanost Strategije i Risk profila/apetita sa ključnim indikatorima poslovanja

RA predstavlja ključni okvir za definisanje maksimalnog prihvatljivog nivoa preuzimanja rizika od strane Banke. RA se definiše preko kvalitativnih i kvantitativnih ciljeva, koji su u skladu sa poslovnom strategijom Banke.

U cilju praćenja i upravljanja RA Banke, isti je uključen u procese planiranja, upravljanja kapitalom, ICAAP-om i ILAAP-om. Detaljniji limiti/ciljevi, koji unapređuju RA, definisani su kao dodatni indikatori rizika i u skladu su sa postavljenim Risk profilom, pojedinačnim politikama za upravljanje rizicima (likvidnost, kamatni rizik, operativni rizik u procesu ICAAP-a i ILAAP-a).

Glavna svrha ovih rizičnih limita/ciljeva je da ispita i utvrdi da li određene aktivnosti koje Banka preduzima usmeravaju RA Banke u pravcu zajedničkih strateških ciljeva. Na ovaj način ICAAP proces i RA su uključeni u proces upravljanja Risk profilom, upravljanje rizikom na operativnom nivou i strateški proces donošenja

odluka. Dodatni limiti/indikatorji su uključeni u Plan oporavka Banke i redovno se prate i o njima se izveštavaju odgovarajući odbori.

Politike upravljanja rizicima

Upravljanje rizicima je regulisano internim aktima koji su obavezujući po lokalnoj regulativi i usklađeni sa standardima za upravljanje rizicima na nivou NLB Grupe. Za upravljanje svakim pojedinačnim rizikom ustanovljene su politike sa detaljnim metodologijama, procedurama i uputstvima.

Banka je u svom poslovanju izložena različitim rizicima, od kojih su za ukupno poslovanje Banke **ključni** sljedeći rizici:

Kreditni rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci.

Tržišni rizici – rizici mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog promjene cijena na tržištu.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi – rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

Rizik likvidnosti - rizik nastanka gubitka u slučajevima kada Banka nije sposobna da izmiri sve dospjele obaveze, odnosno kada je zbog nemogućnosti obezbjeđivanja dovoljnih sredstava za namirenje dospjelih obaveza, prisiljena obezbjeđivati potrebna sredstva sa značajno većim troškovima od uobičajenih.

Operativni rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja, uključujući pravni rizik.

Ostali rizici - u ovu kategoriju rizika ubrajaju se sve ostale kategorije rizika koje nisu obuhvaćene prethodnim kategorijama, a koje su značajne i koje mogu dovesti do narušavanja reputacije, gubitaka i održivog poslovanja Banke.

ESG rizik kao potkategorije su u svakoj pojedinačnoj kategoriji glavnih rizika: kreditnog rizika, rizika likvidnosti, operativnih rizika i ostalih rizika.

ESG potkategorija rizika je dodata u svaku od gore navedenih kategorija.

ESG rizici još uvijek nemaju značajan uticaj na kapitalne zahtjeve Banke, međutim, takvi se rizici manifestuju u postojeće vrste rizika i postepeno će uticati i na ukupne kapitalne zahtjeve. Rezultat odgovara poslovnoj strategiji, okviru održivosti i riziku.

Detaljnije informacije o upravljanju ključnim rizicima su date u dijelu *Upravljanje pojedinačnim rizicima* ovog dokumenta.

Upravljanje rizicima

Banka ima funkcionalnu internu organizaciju koju čine:

- Uprava Banke i
- poslovni sektori, u čijem sastavu su odjeljenja, samostalne službe, mreža filijala, ekspozitura i šaltera.

U sastavu Sektora poslovne mreže u toku 2023. godine poslovalo je sedam filijala sa pripadajućim

ekspoziturama i šalterima. Organizacija Banke omogućava efikasno upravljanje rizicima koji se mogu javiti u poslovanju Banke.

Banka ima uspostavljenu internu organizaciju, odnosno organizacionu strukturu, čijom primjenom su aktivnosti upravljanja rizicima i funkcija podrške poslovanju funkcionalno i organizaciono odvojene od funkcije preuzimanja rizika, tako da je utvrđenom podjelom poslova i dužnosti zaposlenih spriječen sukob interesa.

Zaštita od rizika se realizuje kroz sljedeće principe organizacije.

- Banka ima Poslovni plan Banke, sa jasnim ciljevima i poslovnom politikom Banke koja obuhvata i definisanje (utvrđivanje) prihvatljivih i neprihvatljivih rizika sa odgovornostima rukovodstva Banke za obezbjeđenje uslova za identifikaciju, praćenje i kontrolu rizika poslovanja.
- Poslovni plan Banke sadrži strateške i operativne planove i jasno i precizno definiše linije nadležnosti i odgovornosti kao i sistem, odnosno linije izvještavanja.
- Funkcionalno viši rukovodni nivoi Banke u kontinuitetu prate i kontrolišu izvršavanje funkcija nižih nivoa Banke.
- Banka ima uspostavljene odgovarajuće računovodstvene procedure i precizno definisane interne kontrolne tačke u svim poslovima.
- Banka ima uspostavljene odgovarajuće procedure za zaštitu aktive.
- Sistem interne kontrole Banke je pod stalnim nadzorom interne i povremenim nadzorom eksterne revizije.
- Banka ima usvojen Plan rada interne revizije koji obezbjeđuje stalni nadzor i kontrolu funkcionisanja sistema interne kontrole od strane Službe za internu reviziju i Odbora za reviziju.
- Banka ima Službu za usklađenost poslovanja kao posebni organizacioni dio, nadležan za praćenje usklađenosti poslovanja sa zakonskim odredbama i internim politikama Banke i
- Banka ima organizovane kontrolne funkcije u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske.

U Banci je imenovan rukovodilac kontrolne funkcije upravljanja rizicima na višem rukovodnom nivou sa isključivim odgovornostima za upravljanje rizicima u Banci, koje je nezavisan u svom radu i jasno odgovoran za funkciju upravljanja rizicima.

Uloga kontrole funkcije upravljanja rizicima je da obezbjeđuje Upravi i Nadzornom odboru Banke usklađenost rada kontrolne funkcije upravljanja rizicima sa propisima Agencije za bankarstvo Republike Srpske, spremnošću preuzimanja rizika, strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima, profilom rizičnosti i drugim aktima Banke sa područja rizika.

Direktor Sektora za strateško upravljanje rizicima je odgovoran da je rad kontrolne funkcije upravljanja rizicima u skladu s propisima i standardima NLB Grupe, Risk apetitu, Strategiji za preuzimanje i upravljanje rizicima i drugim internim akti sa područja upravljanja rizicima. Direktor Sektora za Strateško upravljanje rizicima odgovoran je za nadzor identifikacije, mjerenja, kontrole i izvještavanja o rizicima u Banci, te nadzire sistem kontinuiteta poslovanja. Pored navedenog, direktor Sektora za Strateško upravljanje rizicima je odgovoran za:

- formalnu unutrašnju organizaciju i rad Sektora za Strateško upravljanje rizicima,
- organizaciju, planiranje i praćenje rada funkcije upravljanja sa rizicima u Banci,
- izradu politika, smjernica, pravilnika, uputstava za rad i drugih akata sa područja rada kontrolne funkcije upravljanja rizicima,
- upravljanje i razvoj kadrova u kontrolnoj funkciji upravljanja rizicima i
- objektivno, stručno i blagovremeno redovno i vanredno izvještavanje za interne i eksterne korisnike (uključujući i spoljne revizore) sa područja rada kontrolne funkcije upravljanja rizicima.

Uprava Banke se aktivno uključuje u proces upravljanja rizicima u Banci, a odgovorna je za:

- uspostavljanje adekvatne komunikacije, razmjene informacija i saradnje na svim organizacionim nivoima Banke radi provođenja Strategije, Politike, procedura i ostalih internih akata kojima se propisuje upravljanje rizicima,
- obezbjeđenje odgovarajućeg broja zaposlenih sa stručnim znanjima i iskustvom u upravljanju svim rizicima, poslovima vrednovanja imovine Banke, metodologijama za identifikovanje i mjerenje, odnosno procjenu rizika kojima je Banka izložena, te testiranju otpornosti na stres,
- određivanje ključnih zaposlenih koji su uključeni u sistem upravljanja rizicima i zamjene za te zaposlene,
- periodični pregled, odnosno po potrebi predlaganje izmjena Strategije i Politike, te usvajanje izmjena procedura ostalih internih akata za upravljanje rizicima,
- održavanje efikasnosti upravljanja i kontrola ugrađenih u sistem upravljanja rizicima, uključujući i obezbjeđenje sigurnosti informacionih sistema,
- uspostavljanje odgovarajućih postupaka za procjenu uticaja uvođenja novih proizvoda, usluga ili sistema na izloženost Banke riziku i
- adekvatno i blagovremeno preduzimanje mjera u procesu upravljanja rizicima u skladu sa Strategijom, Politikama, procedurama i ostalim internim aktima za upravljanje rizicima.

Okvir za tri linije odbrane

Rizicima, kao veoma značajnom aspektu funkcionisanja Banke, posvećuje se velika pažnja na svim organizacionim nivoima Banke.

Kontrolne funkcije Banke, koje uključuju funkciju upravljanja rizicima, funkciju praćenja usklađenosti poslovanja i funkciju interne revizije.

Kao važan element pristupa upravljanju rizicima, Banka koristi okvir "**tri linije odbrane**". Unutar okvira, poslovna linija s jedne strane i upravljanje rizicima s druge strane, imaju punu odgovornost za preuzimanje i upravljanje rizicima. Služba za internu reviziju ima odgovornost za redovan i detaljan nadzor i kontrolu okvira i pravila za preuzimanje rizika, kao i sistema internih kontrola.

Poslovna linija ugovara rizične transakcije, tj. preuzima i ugovara poslove kojima izlaže Banku rizicima. Poslovna linija predstavlja **prvu liniju odbrane**, tj. odbija ili ne prihvata transakcije i poslove koji nisu u skladu sa poslovnim modelom i rizičnim profilom Banke. Poslovna linija koja kod ugovaranja poslovnih transakcija procjenjuje rizik, upravlja njim, a sve u skladu sa zakonodavstvom i internim aktima Banke, i sve u okviru definisanih procesa upravljanja rizicima i definisanih standarda i normativa u Banci.

Sve poslovne i neposlovne jedinice predstavljaju prvu liniju odbrane, sa primarnom odgovornošću za svakodnevno upravljanje rizicima u vezi sa klimom i drugim pitanjima održivosti.

Ovo se posebno odnosi na zaposlene na prvoj liniji odbrane:

- obavljanje aktivnosti sa klijentima u okviru uspostavljenog ESMS okvira, odgovoran za identifikaciju i upravljanje klimatskim i drugim rizicima ESG-a,
- dobijanje relevantnih informacija o profilu održivosti klijenta (aspiracije, potrebe, planovi dekarbonizacije itd.), i identifikovanje novih mogućnosti u komercijalnoj strategiji, uz pridržavanje internih akata,
- informisanje klijenata o razvoju novih održivih bankarskih proizvoda putem internih obavještenja, namjenskih internih stranica, priručnika i edukativnih sastanaka, uz poštovanje principa odgovorne komunikacije i izbjegavanja bilo kakvog rizika zelenog pranja,
- pružanje jasnih uputstava u pogledu novih proizvoda i procesa,
- razumijevanje, identifikovanje i upravljanje potencijalnim drugim ESG rizicima koji se odnose na oblast rada odjeljenja,

- učešće u aktivnostima podizanja svijesti i obuci o ublažavanju klimatskih i ekoloških rizika i upravljanju drugim temama održivosti.

Funkcija upravljanja rizicima koja čini **drugu liniju odbrane** i definiše pravila za Risk apetit i upravljanje rizicima, vrši analizu i zajedničko odlučivanje o rizicima na osnovu prijedloga poslovne strane, analizira rizike prisutnih kod novih proizvoda ili tržišta, te na taj način preuzima odgovornost za preuzete rizike.

Funkcija upravljanja rizicima usmjerava upravljanje i kontrolu rizika definisanjem pravila o Risk apetitu, strategijom rizika, drugim politikama i smjernicama rizika, praćenjem i upravljanjem rizicima u ESG regulatornom okviru i rizicima vezanim za klimu. Pored toga, funkcija upravljanja rizicima obezbjeđuje da se podaci za izvještavanje i objelodanjivanja prikupljaju i upravljaju u skladu sa internim uputstvima i standardima koji važe za finansijsku industriju, i obezbjeđuje obuku o efikasnom upravljanju rizicima ESG, posebno usmjerenu na rizike vezane za klimu.

Sektor za strateško upravljanje rizicima preduzima i dodatne nezavisne kontrole na području upravljanja rizicima sa ciljem sprečavanja sukoba interesa. Sektor za strateško upravljanje rizicima kao nosilac kontrolne funkcije rizika ima i direktnu liniju izvještavanja Nadzornog odbora. Djelokrug rada kontrolne funkcije upravljanja rizicima je kontinuirano praćenje svih značajnih rizika Banke, provjeru primjene i efikasnosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima Banke, uključujući i rizike iz makroekonomskog okruženja. Takođe, funkcija upravljanja rizicima vrši ispitivanje i ocjenu adekvatnosti i efikasnosti kontrola u procesu upravljanja rizicima. Ovoj liniji odbrane pripada i kontrolna **funkcija praćenje usklađenosti poslovanja** koja je odgovorna za utvrđivanje usklađenosti poslovanja sa regulatornim i internim odredbama. Sve navedeno se takođe odnosi na regulatorni okvir ESG-a i ublažavanje ESG-a i rizika povezanih sa klimom.

Treću liniju odbrane čini **kontrolna funkcija interne revizije** koja obezbjeđuje nezavisan pregled i objektivnu potvrdu kvaliteta i efikasnosti sistema upravljanja u Banci. Vršiti nezavisnu procjenu usklađenosti sistema upravljanja rizicima sa internim i eksternim zahtjevima i obavještava Nadzorni odbor i Upravu Banke o svim identifikovanim nedostacima u sistemu upravljanja rizicima.

Sve navedeno se takođe odnosi na regulatorni okvir ESG-a i ublažavanje ESG-a i rizika povezanih sa klimom.

Organi upravljanja Banke su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava Banke. Skupština Banke je najviši organ upravljanja Banke čija su ovlaštenja i obaveze utvrđene Zakonom i Statutom Banke, a način rada Poslovníkom o radu Skupštine Banke. Nadzorni odbor Banke je organ upravljanja čija su ovlaštenja i obaveze utvrđene Zakonom i Statutom Banke, a način rada Poslovníkom o radu Nadzornog odbora Banke. Uprava Banke je hijerarhijski najviši organ predstavljanja i zastupanja Banke. Uprava Banke organizuje rad, vodi poslovanje i zastupa Banku. Upravu Banke čine tri člana: Predsjednik Uprave i dva člana Uprave.

Nadzorni odbor imenuje i razrješava članove Odbora za reviziju, Odbora za naknade, Odbora za rizike, Odbora za imenovanja i druge odbore.

Uprava Banke može imenovati sljedeća radna tijela:

- Kreditni odbore,
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO),
- Odbor za operativne rizike,
- Odbor za informacione tehnologije,
- Komisiju za upravljanje rizikom likvidnosti (LICO),
- Odbor za klijente na listama za praćenje (Odbor za WL i ICL),
- Odbor za upravljanje rizicima Banke (RICO),
- i druga radna tijela.

Sastav, nadležnosti i rad navedenih tijela je regulisan pravilnicima, poslovnícima ili drugim internim aktima, koje usvaja Uprava Banke.

Upravljanje pojedinačnim rizicima

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja mogućnost da dužnik ne izmiri svoje ugovorene obaveze po odobrenim kreditima, drugim plasmanima, izvršenim ulaganjima i potencijalnim vanbilansnim obavezama. U cilju maksimiziranja stope prinosa, Banka upravlja kreditnim rizikom i održava ga u prihvatljivim okvirima. Upravljanje kreditnim rizikom odvija se kako na nivou cjelokupnog kreditnog portfolija tako i na nivou pojedinačnog kredita ili transakcije, imajući na umu međuzavisnost kreditnog i ostalih poslovnih rizika.

Upravljanje kreditnim rizikom, kao najvažnijim rizikom, u najvećem dijelu usmjereno je na preuzimanje umjerenih rizika i osiguravanje optimalnog povrata s obzirom na preuzete rizike. RA po pitanju kvaliteta portfolija Banke jeste da se zadrži u niskom do umjerenom nivou rizika na tim indikatorima.

Imajući u vidu stratešku i poslovnu orijentaciju i postojeći poslovni model Banke, kreditni rizik zahtjeva najveći udio u zahtjevu za kapitalnim zahtjevima.

U okviru Banke su razdvojene funkcija ugovaranja transakcija od funkcije podrške i upravljanju rizicima, uključujući i upravljačke i rukovodne nivoe. Plasmani mogu biti odobreni samo uz saglasnost ovlaštenih lica zaduženih za procjenu rizika plasmana.

Kreditni proces Banke obuhvata:

- proces odobravanja plasmana,
- proces praćenja plasmana,
- analizu kreditnog portfolija,
- postupanje sa problematičnim plasmanima.

U Banci se klasifikuju svi komitenti u jednu od pet bonitetnih grupa, i to od A (najbolje) do E (najlošije), a u skladu sa propisanim bonitetnim razredima: AAA, AA, A, BBB, BB, B, CCC, CC, C, DF, D i E.

Proces **ublažavanja kreditnog rizika** obuhvata sljedeće mjere (tehnike):

- Preuzimanje kreditnog rizika – Banka ima umjeren RA, pri preuzimanju rizika osnovni izvor otplate je kreditna sposobnost dužnika i raspoloživi gotovinski tok, dok se obezbjeđenje plasmana smatra sekundarnim izvorom otplate;
- Smanjenja - kroz pribavljanje kvalitetnih sredstava obezbjeđenja u skladu sa internim aktima Banke;
- Diverzifikacija portfolija po segmentima i djelatnostima poslovanja, a posebno vodeći računa o izloženostima prema jednom licu ili grupi povezanih lica i
- Prenos potraživanja kroz ustupanje ili prodaju.

Banka ima fokus na kontinuirano smanjenje učešća problematičnih plasmana (NPL - *Non Performing Loans*), putem intenzivnog praćenja i proaktivnog postupanja sa klijentima koji se suočavaju sa problemima u poslovanju, posebno u smislu restrukturiranja ili putem naplate dugovanja, prihvatanjem primljenih sredstava obezbjeđenja ili prodajom potraživanja.

Sistem ranog upozorenja (Early Warning System - EWS) i liste za praćenje (Watch List - WL i Intensive Care List - ICL)

Svrha sistema ranog upozorenja (EWS) i lista za praćenje (WL i ICL) u Banci je sistematsko i rano otkrivanje nepravilnosti kod klijenata, priprema strategije za otklanjanje ovih nepravilnosti, definicija potrebnih mjera (akcija) koje treba preduzeti, praćenje tih akcija i intenzivno praćenje za klijente kada akcije nisu preduzete ili nisu dale rezultate, a sve u svrhu efikasnije naplate potraživanja Banke.

Svrha monitoringa klijenata na listi za praćenje je sljedeća:

- povećati nadzor nad portfolijem plasmana sa povećanim kreditnim rizikom,

- spriječiti da neproblematični plasmani i investicije postanu problematični,
- dati rano upozorenje o povećanom kreditnom riziku kod klijenata čiji su plasmani trenutno klasifikovani kao neproblematični klijenata i djelovati brzo kako bi se zaštitili interesi Banke,
- definisati potrebne mjere (radnje) za ublažavanje kreditnog rizika (smanjenje izloženosti Banke, povećanje kolaterala, operativno i finansijsko restrukturiranje),
- smanjiti broj problematičnih plasmana,
- postaviti jasne kriterije i granice za transfer između pojedinih kategorija klijenata,
- osigurati brzo i efektivno donošenje odluka o klasifikaciji klijenta.

Banka sprovodi **stres testiranje kreditnog rizika** na osnovu FIRB metodologije (*Foundation Internal Ratings Based approach*), koja se koristi u ICAAP procesu za izračun internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik.

FIRB pristup

Osnova FIRB pristupa se zasniva na mjerama za očekivane gubitke (*expected losses – EL*) i neočekivane gubitke (*unexpected losses – UL*). Funkcija ponderisanja rizika (*risk-weight*) formira kapitalne zahtjeve za neočekivane gubitke. Banka je izvršila pojednostavljivanje modela u cilju procjene internih kapitalnih zahtjeva na najbolji način.

FIRB pristup se koristi samo za neproblematične (performing) izloženosti.

FIRB pristup se koristi za ukupnu neproblematičnu (performing A, B i C) izloženost. U okviru FIRB pristupa, izloženosti u bankarskoj knjizi su segmentirane u četiri sektora sa različitim karakteristikama rizika, a to su: preduzeća, država, banke i stanovništvo.

Metodologija izračuna dodatnih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik u stresnim uslovima je identična FIRB metodologiji, pri čemu se u stres testu mijenja nivo povjerljivosti i stres se odnosi na naredne tri godine.

Da bi se izmjerio VaR (*Value at Risk*) za kreditni rizik primjenom te metodologije obračuna smatra se da je se izloženost ka kreditnom riziku mjeri sa jedne strane kroz formirane PD-jeve, primjenom LGD-ja koji je po Baselskim principima u iznosu od 45%. Na parametre kreditnog rizika se primjenjuje parametar *WorstCaseDefaultRateScenario* tj koja je vjerovatnoća najgoreg scenarija ostvarenja stope default-a. Kada je nivo povjerljivosti 99,99 percentila to znači da je vjerovatnoća od 99,99% da će kapitalni zahtjev po osnovu klijenata koji migriraju u lošije kategorije rizika iznosti koliko je dobijeno VaR-om sa navedenim nivoom povjerljivosti. Ostatak vjerovatnoće od 0,01% znači da je to vjerovatnoća da u godini dana u slučaju pogoršanja portfolia kapitalni zahtjev u tom slučaju će biti veći od izračunatog putem VaR-a sa 99,9% nivoom povjerljivosti.

Ovaj dio se zove uslovljeni VaR, tj. CVaR. On predstavlja očekivani kratkotrajni gubitak koji je male vjerovatnoće, ali ogromne materijalnosti. S obzirom da se radi o niskoj vjerovatnoći nije ekonomski opravdano za ovu vrstu gubitka formirati ispravke vrijednosti niti dodatni kapitalni zahtjev.

Pored rizika default-a Banka je u okviru kreditnih rizika identifikovala i prati i ostale tipove kreditnih rizika kao što su: rizik migracije, rizik koncentracije, valutno indukovani kreditni rizik, rizik kolaterala, rezidualni rizik, kamatno kreditno indukovani rizik i ESG- rizik izloženosti ka neekološkim granama.

ESG

ESG- rizik izloženosti ka neekološkim granama - izloženost ka industrijama koje su klasifikovane kao štetne i onemogućuju održiv rast i razvoj u svakodnevnom životu. Banka je u procesu razvoja evidencije i načina kvantifikovanja podataka. Rizik koji sve više dobija na značaju u procesu identifikacije, mjerenja i odvajanja kapitalnih zahtjeva za iste.

Pariški sporazum o klimatskim promjenama i Programom Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. godine je donešen 2015. godine. Od tog perioda države ostvaruju napredak u prelasku na nisko karbonske i održive ekonomije na globalnom nivou. U Evropi je zelenim planom definisa cilj pretvaranja Evrope u prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. Finansijski sektor ima ključnu ulogu u skladu sa akcijskim planom Evropske komisije o finansiranju održivog rasta. Skraćenica ESG-a (okolina, društvo, upravljanje – *engl. Environment, social, governance*), održivosti, održivog razvoja, zelene tranzicije. Navedeni koncept nije u potpunosti nov, neke teme su već bile obrađene kroz upravljanja – posebno veće korporacije, akcionarska društva i finansijske institucije. Snažan industrijski razvoj ojačan ubrzanom globalizacijom i digitalizacijom je doveo do otvaranja novih tržišta, do lakšeg pristupa resursima, ali su na vidjelo izašle i negativne prakse u poslovanju koje ESG koncept ističe. To počinje od klimatske krize, globalnog zatopljenja do neetičnih praksi kod upravljanja i loše brige o radnoj snazi kao najbitnijem resursu. Digitalni kanali, brzina i sveprisutnosti informacija ubrzala je ovaj trend kroz razotkrivanje negativnih praksi koje štete reputacijama kompanija. U zadnjih nekoliko godina eksterni faktori od globalne pandemije, uski lanci dobavljača, geopolitičke tenzije, inflacija i rast kamatnih stopa je dodatno akcentirao navedenu oblast.

Banka kroz ICAAP proces i identifikaciju rizika mora da stekne sveobuhvatnu, te dobro dokumentovanu sliku uticaja klimatskih rizika povezanih sa životnom sredinom. Potrebno je da prilikom identifikacije ovog rizika Banka bude u stanju da identifikuje ovaj rizik i izvor rizika, koji je povezan sa klimatskim promjenama i uticajem na okolinu. Pristup kao ovoj vrsti potkategorija rizika bi trebalod abude progresivan, da bi se mjera istog mogla zasnivati na numeričkim vrijednostima.

U prvim iteracijama primjene ocjena značajnosti može da bude i nenumerička. Banka je u okviru kreditno-garantnih poslova implementirala Politiku upravljanja enviro-socijalnim rizicima (E&S rizici), koja za cilj ima procjenu kreditno-garantnih poslova sa aspekta uticaja istih na ekologiju i na društvo. Banka ograničeno finansira određene djelatnosti/aktivnosti kao što su:

- proizvodnja ili trgovina duvanom,
- proizvodnja ili trgovina alkoholom
- kockanje, kazino i ekvivalentna preduzeća,

dok je finansiranje određenih djelatnosti/aktivnosti kao što su:

- rudnici uglja i termoelektrane na ugalj,
- proizvodnja ili trgovina drvetom koje potiče iz izvora kojima se ne upravlja na održiv način, potpuno zabranjeno.

Kao Banka koja pruža usluge finansijskog savjetovanja, kao i širok spektar usluga kreditiranja klijenata pravnih i fizičkih lica u različitim sektorima, prepoznajemo da naše poslovne odluke i odluke naših klijenata mogu da utiču na društvene zajednice koje nas okružuju i kao i na životnu sredinu. Prilikom finansiranja tranzicije na niskougljeničnu, otpornu i resursno efikasnu ekonomiju slijedimo EU taksonomiju – sistem klasifikacije, uspostavljajući odgovarajuće definicije za koje se ekonomske aktivnosti mogu smatrati ekološki održivim.

Banka ima obavezu da kontinuirano, prati i identifikuje značajne rizike, kojima je izložena ili može biti u svome poslovanju. Identifikacija je urađena na način da je kreirana datoteka koja služi za dokumentovanje svake pojedinačne ocjene.

Prelazak na ekonomiju sa nižim emisijama ugljendioksida može povlačiti opsežne političke, zakonske, tehnološke i tržišne promjene u cilju rješavanja zahtjeva za ublažavanje i prilagođavanje u vezi sa klimatskim promjenama. U zavisnosti od prirode, brzine i fokusa ovih promena, rizici tranzicije mogu predstavljati različite nivoe finansijskog i reputacionog rizika za organizacije. Rizik je uveden 2022. godine, ocjena koja je dodijeljena je nizak do umjeren za drugu godinu primjene.

Nekreditni rizici

Kao i kod kreditnih rizika, kod nekreditnih rizika se takođe vodi računa o razdvojenosti funkcija ugovaranja transakcija od funkcija kontrole i ocjene rizičnosti.

Tržišni rizici

Upravljanje tržišnim rizicima je veoma važno jer propusti u uočavanju rizičnih izloženosti i pasivno upravljanje može imati značajan uticaj na dugoročnu stabilnost poslovanja Banke. U okviru tržišnih rizika, razlikuju se devizni i rizik kreditnog spreda. Devizni rizik je rizik koji proizlazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata. Rizik kreditnog spreda je rizik koji nastaje uslijed promjena tržišne vrijednosti dužničkih finansijskih instrumenata uslijed promjene kreditnog raspona (spread-a).

U oblasti deviznog rizika, Banka je usmjerena na preuzimanje srednjeg nivoa rizika, dok za rizik kreditnog spreda Banka ima umjerenu toleranciju.

Osnovne smjernice u upravljanju tržišnim rizicima su:

- usvajanje i harmonizacija politika u skladu sa Strategijom Banke i lokalnim propisima,
- identifikacija, praćenje i upravljanje tržišnim rizicima,
- uspostavljanje baze podataka, IT rješenja i automatske pripreme izvještaja,
- proaktivno upravljanje i
- kontinuirano praćenje i izvještavanje.

Banka obavlja sljedeće poslove putem kojih se izlaže tržišnim rizicima:

- kupovina i prodaja hartija od vrijednosti sa ciljem održavanja likvidnih rezervi,
- kupovina i prodaja gotovine,
- poslovi sa CBBiH,
- FX poslovi (valutne konverzije) sa bankama,
- MM poslovi (oročenja kod domaćih i ino banaka) i
- kotiranje tržišnog kursa za klijente Banke.

Banka nema knjigu trgovanja tako da nije izložena riziku promjene vrijednosti pozicija koje proizilaze iz knjige trgovanja. Banka posjeduje značajan portfolio dužničkih HOV koji služi kao rezerva likvidnosti i čija vrijednost se može značajno promijeniti u slučaju oscilacija kreditnog raspona na tržištu.

Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi

Rizik kamatne stope predstavlja rizik smanjenja dobiti ili vrijednosti kapitala usljed promjena nivoa tržišnih kamatnih stopa.

Upravljanje kamatnim rizikom se sprovodi kroz ograničavanje potencijalnog gubitka Banke zbog promjena stranih i domaćih kamatnih stopa koje utiču na ekonomsku i tržišnu vrijednost Banke. Kamatna osjetljivost, koja se javlja kao posljedica promjena tržišnih kamatnih stopa, utiče na neto kamatni prihod, zahtjev za dodatnim kapitalom i ekonomsku vrijednost bankarske knjige. Ekonomska vrijednost bankarske knjige jeste procjena sadašnje vrijednosti svih očekivanih neto novčanih tokova pozicija bankarske knjige, odnosno očekivanih novčanih tokova imovine umanjene za očekivane novčane tokove obaveza.

Mjere za ublažavanje kamatnog rizika mogu biti:

- Promjena aktivnih ili pasivnih kamatnih stopa,
- Smanjenje cijene izvora,
- Produženje/smanjenje ročnosti pojedinih proizvoda,
- Aktiviranje marketinške kampanje,
- Dokapitalizacija i

- Promjena strategije finansiranja ili plasiranja.

Osnovna smjernica Banke u upravljanju kamatnim rizikom je sprečavanje negativnih efekata promjene kamatnih stopa na prihode i kapital Banke, zbog čega je određena niska do umjerena tolerancija za ovaj rizik (osim u dijelu efekta na kamatni prihod – NII gdje je tolerancija na rizik na srednjem nivou). Shodno tome, Banka nastoji da upravlja svojim kamatno osjetljivim pozicijama na način da limitira potencijalno negativne efekte na prihod i ekonomsku vrijednost usljed promjene tržišnih kamatnih stopa.

Više detalja o upravljanju kamatnim rizikom je navedeno u poglavlju 9. *Kamatni rizik u bankarskoj knjizi*.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik nastanka gubitka u slučajevima kada Banka nije u mogućnosti da izmiri sve dospjele obaveze, odnosno kada je, zbog nemogućnosti obezbjeđivanja dovoljnih sredstava za namirenje dospjelih obaveza, prisiljena obezbjeđivati potrebna sredstva sa značajno većim troškovima od uobičajenih. Tolerancija Banke na rizik likvidnosti je niska do umjerena osim indikatora dugoročnih izvora finansiranja i „Iznos iznad obavezne rezerve/iznos obavezne rezerve“ koji su u srednjem nivou rizika.

Upravljanje rizikom likvidnosti zasnovano je na pristupima i metodama usmjerenim u budućnost (*forward looking tools*). Tehnike usmjerene u budućnost kao što su analize različitih scenarija i stres-testovi omogućavaju identifikaciju potencijalnih rizika.

Banka u svom poslovanju preuzima rizik likvidnosti u okvirima koji su prihvatljivi s aspekta njene poslovne strategije i kapitalskih mogućnosti. Banka mora stalno obezbjeđivati odgovarajući nivo likvidnosti za potrebe ispunjavanja svojih kratkoročnih obaveza, kao i u slučaju realizacije jednog od definisanih stresnih scenarija.

Izlaganje riziku likvidnosti je ograničeno putem definisanih limita indikatora rizika likvidnosti. Pored definisanih limita, Banka sprovodi upravljanje rizikom likvidnosti na unutarnevnom nivou, prati stabilnost depozita po viđenju i sprovodi stres testove. Stres testovima se utvrđuje nivo likvidnih sredstava koje Banka treba imati u slučaju da dođe do snažnih odliva depozita. Minimalni kriterij je da Banka treba da ima iznos kapaciteta za uravnoteženje i priliva u obimu dovoljnom da opstane tokom tri mjeseca nepovoljnog kombinovanog stresnog scenarija.

Kao osnovne vrste rizika likvidnosti Banka je identifikovala sljedeće: rizik kratkoročne likvidnosti, rizik tržišne likvidnosti, rizik spread-a, rizik koncentracije finansiranja, rizik unutarnevne likvidnosti, rizik ročne neusklađenosti, rizik izvora finansiranja od stanovništva, rizik izvora finansiranja od pravnih lica, rizik unutargrupne likvidnosti, rizik kratkoročnih izvora finansiranja od strane finansijskih institucija, rizik likvidnosti koji proizilazi iz vanbilansnih pozicija, rizik strukturalne neusklađenosti, depoziti ESG i rizik od povlačenja izvora.

Više detalja o upravljanju rizikom likvidnosti je navedeno u poglavlju 7. *Zahtjevi za likvidnost*.

Operativni rizici

Pod upravljanjem operativnim rizicima podrazumijevamo identifikaciju, mjerenje, ocjenjivanje, upravljanje rizicima i praćenje štetnih događaja, uključujući izvještavanje o rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena. **Cilj upravljanja operativnim rizicima** je ograničiti obim potencijalnih gubitaka i vjerovatnoću njihovog nastanka na nivo koji je za Banku prihvatljiv, sa aspekta RA Banke, finansijske štete i posredno sa aspekta zaštite ugleda Banke. Banka prihvata one operativne rizike, koji u slučaju realizacije ne bi imali materijalni uticaj na poslovni rezultat, odnosno koji ne bi ugrozili kontinuitet poslovanja Banke. Politika i ostali interni dokumenti relevantni za operativne rizike pružaju dosljedan pristup operativnim rizicima u cilju ispunjavanja navedenih ciljeva.

Na području operativnih rizika Banka zauzima poziciju da takvi rizici ne smiju značajno uticati na poslovanje, zbog čega je risk apetit za ovaj rizik umjeren. Rizik se prati i minimizira na različite načine:

- definisanjem RA za operativni rizik.
- prikupljanjem informacija i izvještavanjem o postojećim i potencijalnim štetnim događajima.
- izvještavanjem o eskalaciji za velike/značajne štetne događaje.
- identifikacija operativnih rizika.
- definisanje profila operativnog rizika kome je Banka izložena.
- praćenje limita tolerancije na realizovane štetne događaje.
- definisanje nulte tolerancije na određene operativne rizike.
- praćenje štetnih događaja u bankarskom sektoru.
- uspostavljanje ključnih indikatora rizika kao sistem ranog upozorenja i stres testova za rijetke, ali vjerovatno štetne događaje koji imaju značajan uticaj na Banku.
- definisanjem vlasnika operativnih rizika i
- otvorenim diskusijama o temi iz oblasti upravljanja operativnim rizikom na Odboru za operativni rizik kao najvišem tijelu u ovoj oblasti poslovanja u Banci (pored Uprave Banke).

Banka je kao osnovne podkategorije operativnih rizika identifikovala sljedeće: interne prevare, eksterne prevare, pravni rizik, OR povezan sa IT (cyber risk), Rizik usklađenosti (compliance), Rizik novih proizvoda, Rizik modela, Rizik eksternalizacije i Operativni rizici - ESG rizik od štete.

Kriterijum visine rizika je ocjena vjerovatnoće njegovog nastanka i finansijskog učinka i uticaja na ugled, što se ogleda u prioritetu rizika (u ocjeni od A do D). Za rizike visokog prioriteta (A i B), neophodno je aktivno upravljanje rizikom, što prije svega podrazumijeva iznalaženje i sprovođenje kontrolnih aktivnosti za zaštitu od rizika i praćenje rizika preko vrijednosnih indikatora rizika.

Proaktivnom upravljanju operativnim rizicima doprinose **stres testovi**.

Banka testiranje otpornosti na stres za operativni rizik radi kao kombinaciju dva načina rada:

- Modeliranje podataka o štetnim događajima i
- Analize scenarija.

Banka svake godine ima procese koje smatra da bi mogli biti kritični za Banku i radi analize scenarija za te procese pri čemu otkriva nedostatke, predlaže kontrolne aktivnosti i mjere za njihovo otklanjanje.

Nakon analize kritičnih procesa Banka izrađuje analize nekoliko stresnih scenarija. Prvi scenario se odnosi na poređenje sa kapitalnim zahtjevom ukupnog iznosa bruto realizovanog gubitka po procesima, uvećanog za iznos procijenjenog gubitka iz gore navednih analiza scenarija za tipičan slučaj. Drugi scenario se odnosi na poređenje sa kapitalnim zahtjevom ukupnog iznosa bruto realizovanog gubitka po procesima, uvećanog za iznos procijenjenog gubitka iz gore navednih analiza scenarija za ekstremni slučaj. Treći scenario se odnosi na poređenje sa kapitalnim zahtjevom ukupnog iznosa realizovanih štetnih događaja po bruto gubitku u najnepovoljnijoj godini uvećanih za procenjenu štetu od procesa za koji je rađen stresni scenario.

Sprovedeni stres test za 2023. godinu pokazuje da Banka ima odgovarajući nivo kapitalnog zahtjeva za operativni rizik.

Ostali rizici

Pored prethodno navedenih rizika, Banka vodi računa o izloženosti i drugim rizicima, kao što su strateški, rizik reputacije, poslovni, rizik profitabilnosti, rizik finansijske poluge, rizik zemlje, rizik eksternalizacije, rizik nesavjesnog poslovanja, kapitala, rizik od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i o ostalim rizicima kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Tokom internog procesa adekvatnosti kapitala, ICAAP-a, Banka uzima u obzir značaj prethodno navedenih rizika i po potrebi utvrđuje zahtjev za dodatnim kapitalom za pokriće ovih rizika.

Rizik zemlje – rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kojem je Banka izložena i predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke

da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla dužnika, a koji obuhvata političko-ekonomski rizik i rizik transfera.

Rizik prekomjerne finansijske poluge – rizik koji proizilazi iz ranjivosti Banke zbog finansijske poluge, ili potencijalne finansijske poluge, koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može imati za rezultat gubitke ili prilagođavanje vrijednosti njene preostale imovine.

Rizik reputacije – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke usljed gubitka povjerenja u integritet Banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnim praksama Banke ili aktivnostima članova organa Banke, bez obzira da li postoji ili ne postoji osnov za takvo javno mišljenje.

Tokom 2022. godine, Banka je uvela i analizu ESG rizika i njegov uticaj na reputaciju institucije. Tokom godine Banka ostvaruje stabilno poslovanje na tržištu, te je stekla veliko povjerenje i institucija, građana, a ko i privrednih subjekata, činjenica da i uz minimalne stope na depozitne poslove Banka i dalje ostvaruje rast depozite govori u korist reputacije. Rizik reputacije nije visok, jer Banka uspješno obavljala svoje poslovanje, zakonito, transparentno i društveno odgovorno. Banka kontinuirano ulaže sredstva u socijalno-društvene segmente čime doprinosi unaprjeđenju kvaliteta života. Zbog dobre likvidnosne pozicije svi zahtjevi klijenata su realizovani na vrijeme. NLB Banka a.d. Banja Luka je na lokalnom nivou preduzela niz aktivnosti u cilju usklađivanja poslovanja sa ESG principima. Izmijenjen je i dopunjen katalog proizvoda Banke i dodati su zeleni krediti za fizička i pravna lica, nakon čega je i plasiran određen broj zelenih kredita. IT rješenje je uspostavljeno u domenu označavanja zelenih kredita. Pojam „greenwashing“ se odnosi na situacije kada poslovni subjekti ne izvještavaju fer i objektivno o svom poslovanju u domenu održivog poslovanja. Usljed rizika greenwashing-a u određenoj mjeri može doći do potencijalnih štetnih događaja zbog poslovnih odluka donesenih na bazi „friziranih“ izvještaja ili objava o održivom poslovanju.

Poslovni rizik – negativna neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži Banke koja može dovesti do značajnih gubitaka i na taj način umanjiti tržišnu vrijednost Banke. Do poslovnog rizika, prije svega, može doći zbog značajnog pogoršanja tržišnog okruženja i promjena u tržišnoj konkurenciji ili ponašanju potrošača na tržištu.

Rizik profitabilnosti – rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti Banke da obezbijedi odgovarajući, stabilan i održiv nivo profitabilnosti.

Rizik kapitala – odnosi se na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti Banke ili na poteškoće sa kojima se suočava Banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima.

Strateški rizik – rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usljed promjena u okruženju u kojem Banka posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja Banke na te promjene.

Rizik nesavjesnog poslovanja – definisan je kao bilo koja radnja finansijske institucije ili pojedinca koja dovodi do štete klijenta ili ima negativan efekat na stabilnost tržišta ili efikasnu konkurenciju.

Rizik od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti - uključuje regulatorne rizike od nesprovođenja zakonskih zahtjeva, rizike da će fizička lica ili kriminalne organizacije zloupotrijebiti finansijski sistem Banke za potrebe pranja novca i/ili finansiranja terorizma i rizik od narušavanja reputacije Banke na osnovu negativnog medijskog izvještavanja, objavljivanja prekršioaca od strane nadzornih institucija u slučaju utvrđenih značajnijih povreda i gubitak povjerenja zainteresovanih strana Banke zbog neprikladnog sistema za sprečavanje ovog rizika.

Rizik tranzicije u kontekstu ESG rizika - prelazak na ekonomiju sa nižim emisijama ugljendioksida može povlačiti opsežne političke, zakonske, tehnološke i tržišne promjene u cilju rješavanja zahtjeva za ublažavanje i prilagođavanje u vezi sa klimatskim promjenama. U zavisnosti od prirode, brzine i fokusa ovih promena, rizici tranzicije mogu predstavljati različite nivoe finansijskog i reputacionog rizika za organizacije.

Prelazak na ekonomiju sa nižim emisijama ugljendioksida može povlačiti opsežne političke, zakonske, tehnološke i tržišne promjene u cilju rješavanja zahtjeva za ublažavanje i prilagođavanje u vezi sa klimatskim promjenama. U zavisnosti od prirode, brzine i fokusa ovih promjena, rizici tranzicije mogu predstavljati različite nivoe finansijskog i reputacionog rizika za organizacije.

Rizici usklađenosti - Regulatorni rizik - Regulatorni rizik, koji se javlja u slučaju neispravnog tumačenja zakonskih i podzakonskih akata koji propisuju poslovanje Banke u svim aspektima. U slučaju neispravnog tumačenja Banka može biti izložena riziku velikog broja naloga i preporuka za otklanjanje nepravilnosti, kao i određenih finansijskih mjera. U svakodnevnom poslovanju Banka se susreće sa zakonskim i podzakonskim aktima relevantnih institucija koje uređuju poslovanje finansijskih institucija. Neophodno je da Banka ide u korak sa svim novim zakonskim i podzakonskim aktima, te nema nejasnoća u primjeni istih, jer to može da ima višestruke posljedice za poslovanje iste.

Banka sve više uključuje klimatske i ekološke rizike u okvir sistema upravljanja rizicima, te integriše ESG rizike u okviru testiranja otpornosti na stres.

Tolerancija na sve druge vrste rizika je niska s naglaskom na smanjenje njihovih mogućih uticaja na poslovanje.

Za potrebe lokalnog regulatora Banka priprema kvartalne izveštaje o adekvatnosti kapitala i procjenjuje izloženost ovim rizicima i razmatra eventualne kapitalne zahtjeve za pokriće gubitaka.

Više detalja o **načinu mjerenja rizika** je navedeno u poglavlju 5. *Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala – ICAAP*.

Pored gore navedenih rizika, Banka je potencijalno izložena i ostalim rizicima, koji su obuhvaćeni u internim aktima Banke, a koji nisu značajni u pogledu objavljivanja.

Izveštavanje o rizicima i kultura rizika unutar Banke

Sistem izveštavanja na svim nivoima u Banci obezbjeđuje blagovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su neophodne za donošenje poslovnih odluka i efikasno upravljanje rizicima, odnosno za sigurno i stabilno poslovanje Banke. U Banci je uspostavljen sistem izveštavanja prema regulatoru, Upravi Banke, Nadzornom odboru i ostalim relevantnim odborima, koji je zasnovan na principima blagovremenosti, tačnosti i informativnosti.

Banka redovno ažurira i modernizuje postupke i procese u području upravljanja rizicima, te u isto vrijeme provodi odgovarajuće i redovne obuke radnika na poslovnoj strani u području upravljanja rizicima i u drugim organizacijskim jedinicama.

Izjava o RA na sveobuhvatnom nivou predstavlja vrste rizika koje je Banka kao finansijska institucija spremna da prihvati ili izbjegne u skladu sa risk kapacitetom, a u cilju ostvarivanja strateških ciljeva.

Izjava o RA opisuje rizike kojima je Banka već izložena i iznos izloženosti koji je spremna da preuzme ili izbjegne u budućnosti za te vrste rizika. Ona određuje granice (limite, ciljeve) u okviru kojih je očekivano da Banka posluje pri ostvarivanju ciljeva poslovanja, finansija i upravljanja rizicima.

Način informisanja organa upravljanja Banke o rizicima

Banka je uspostavila primjerene strategije, politike, procedure, procese i sisteme za identifikaciju, mjerenje i praćenje rizika na području kreditnog rizika, rizika likvidnosti, tržišnih rizika, operativnih rizika, ostalih rizika, izrada stres testova, adekvatnosti kapitala, adekvatnosti likvidnosti, plana kontinuiteta poslovanja, RA, pokazatelja kamatnog rizika.

Izveštaji sa područja praćenja rizika dostavljaju se Upravi Banke, Nadzornom odboru, Odboru za rizike, ALCO odboru, Odboru za WL i ICL, Odboru za operativne rizike, Odboru za praćenje rizika (RICO), regulatoru, NLB d.d., kao i ostalim korisnicima izvještaja. Svrha sistema izvještavanja u Sektoru za strateško upravljanje rizicima je praćenje i informisanje o rizicima Banke (dnevni, mjesečni, kvartalni, godišnji) sa ciljem blagovremenog reagovanja.

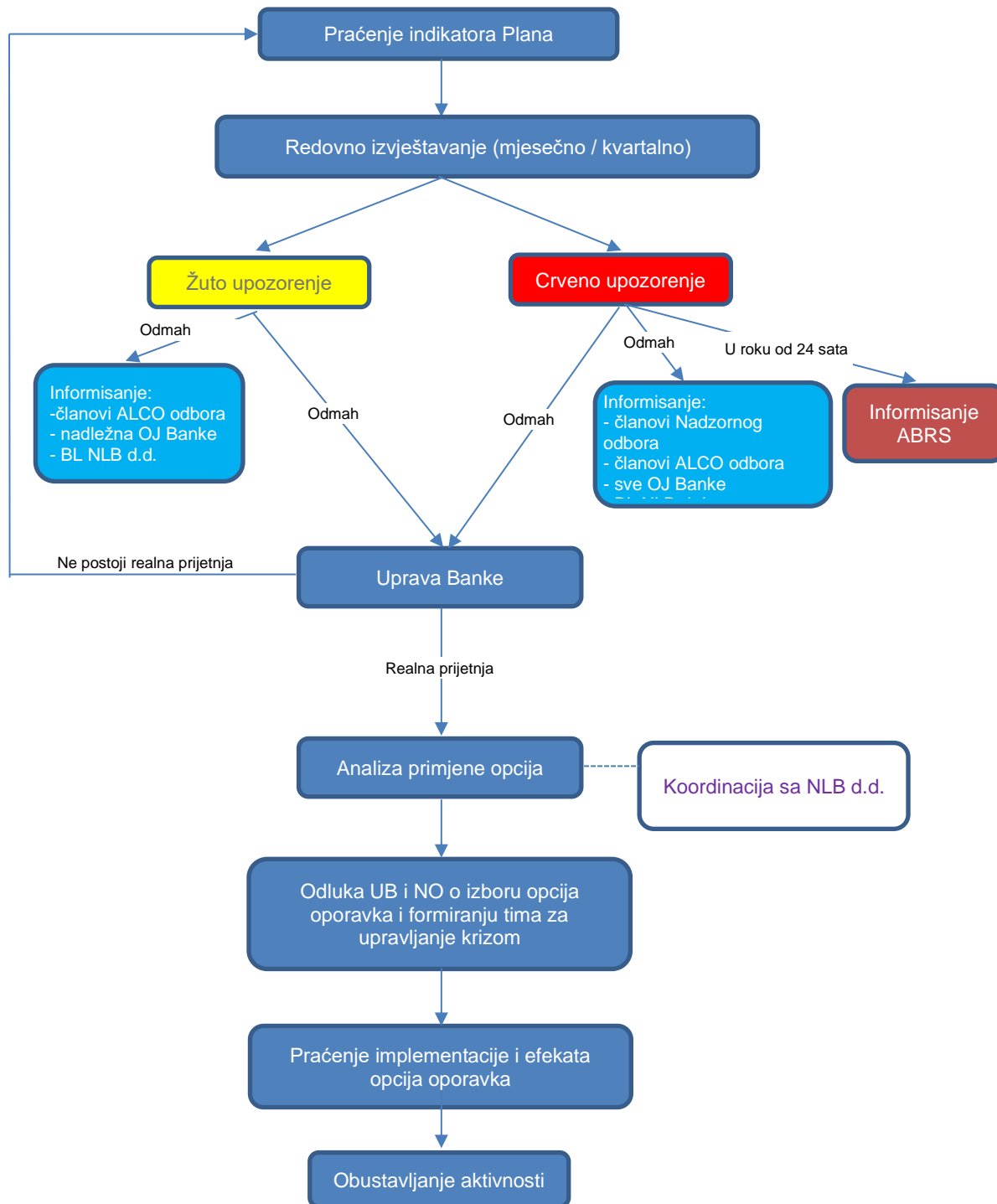
Izveštaji koji se pripremaju za Upravu Banke obuhvataju mjesečno izvještavanje o kretanju indikatora RA, kreditnog portfolija u poređenju sa prethodnim mjesecom, kretanje ispravki vrijednosti i rezervacija, kretanje i učešće NPL-a (nekvalitetni krediti), CR1 (pokrivenost NPL-a rezervacijama na kredite), CR2 (pokrivenost NPL-a rezervacijama na NPL), restrukturirane kredite, CoR (cost of risk – trošak rizika), RWA, realizacija aktivnosti na području PKP-a, kretanju internih indikatora likvidnosti, indikatora kamatnog rizika i rizika kreditnog spreda, pokazatelje operativnog rizika, pregled učešća 10 najvećih depozitara itd.

Izveštaji koji se pripremaju za Nadzorni odbor obuhvataju kvartalno izvještavanje o kretanju indikatora RA i internog sistema limita, Plana oporavka, ICAAP, kreditnog portfolija u poređenju sa prethodnim kvartalom, kretanje ispravki vrijednosti i rezervacija, kretanje i učešće NPL-a (nekvalitetni krediti), CR1 (pokrivenost NPL-a rezervacijama na kredite), CR2 (pokrivenost NPL-a rezervacijama na NPL), restrukturirane kredite, CoR (cost of risk – trošak rizika), RWA, kretanju internih pokazatelja likvidnosti, pregled učešća 10 najvećih depozitara, rezultatima stres testova unutardnevne likvidnosti i otpornosti likvidnosti na stres, indikatore kamatnog rizika i rizika kreditnog spreda, pokazatelje operativnog rizika. Izveštaj o radu kontrolne funkcije upravljanja rizicima, godišnji izvještaj o eksternalizovanim aktivnostima, godišnji izvještaj o PKP-u. Uprava Banke upoznaje se sa svim izvještajima koji se pripremaju za Nadzorni odbor.

Banka je definisala linije izvještavanja u zavisnosti od nivoa prekoračenja pokazatelja koji se prate. U skladu sa procedurama opisanim u Planu oporavka, postoje dva tipa linija izvještavanja:

Prekoračenje granične vrijednosti	Obavještavanje	Rok
žuti alarm	<ul style="list-style-type: none"> - članovi ALCO odbora, - Uprava Banke, - Odbor za rizike, - Nadzorni odbor Banke, - organizaciona jedinica u čijem starateljstvu su elementi pokazatelji koji je prekoračio graničnu vrijednost, - NLB d.d. (BL Risk). 	<ul style="list-style-type: none"> - neposredno po saznanju o prekoračenju granične vrijednosti, -
crveni alarm	<ul style="list-style-type: none"> - članovi ALCO odbora, - Uprava Banke, - Odbor za rizike, - Nadzorni odbor Banke, - sve organizacione jedinice Banke, - NLB d.d. (BL Risk), - Agencija za bankarstvo Republike Srpske 	<ul style="list-style-type: none"> - neposredno po saznanju o prekoračenju granične vrijednosti, - Agencija se obaveštava u roku od 24h

U nastavku je dat šematski prikaz načina praćenja, izvještavanja, aktiviranja, kao i obustavljanja aktivnosti iz Plana oporavka:

U zavisnosti od toga koja granična vrijednost indikatora je prekoračena, Upravi Banke i/ili Nadzornom odboru se dostavlja izvještaj o tome koji indikatori su dostigli koju kritičnu granicu. Uprava Banke razmatra da li

prekoračenje granične vrijednosti predstavlja realnu prijetnju po stabilnost Banke i ukoliko predstavlja, koje su opcije oporavka.

Takođe, prema Instrukciji Agencije za bankarstvo Republike Srpske za sačinjavanje planova oporavka banke i bankarske grupe u 2021. godini, u slučaju dostizanja granične vrijednosti bilo kog od pokazatelja iz Plana oporavka, Banka je dužna obavijestiti Agenciju u roku od 24 sata, kao i o svim preduzetim mjerama ili mjerama koje će biti preduzete zbog dostizanja graničnih vrijednosti pokazatelja.

Na 31.03.2022. godine Agencija za bankarstvo je donijela Odluku o stavljanju van snage Odluke o privremenim mjerama u pogledu dostavljanja izvještaja Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, pored toga donijela je Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o planovima oporavka banke i bankarske grupe, te poštujući sve navedeno Banka je dana 11.07.2022. godine uputila upit da li se u kontekstu predmetnog člana pod graničnom vrijednošću i očekivanju za postupanje Banke u slučaju prekoračenja iste smatra i žuti i crveni prag koje Banka definiše u Planu oporavka ili samo crveni prag kao okidač koji signalizira ozbiljnu prijetnju finansijskoj stabilnosti Banke. U slučaju da je postupak isti kod oba praga Banka će postupati u skladu sa propisanim načinom u dokumentu. Ukoliko odgovor da u slučaju prekoračenja žutog praga iz Plana oporavka, Banka nije u obavezi da postupa u skladu sa članom 7, stav 2 Odluke, dovoljno je da se o tome obavijesti Uprava Banke i nadležni odbori koji bi donijeli odluku o suzdržavanju ili preduzimanju mjera iz Plana oporavka, proces izvještavanja u slučaju probijanja žutog praga ne bi obuhvatao izvještavanje ka Agenciji za bankarstvo Republike Srpske

Odlukom Agencije o privremenim mjerama za ublažavanje rizika utvrđuju se privremene mjere (*Službeni glasnik Republike Srpske broj 98/22*) sa ciljem ublažavanja rizika koji može proisteci iz značajnog rasta aktivnih kamatnih stopa za kreditne izloženosti.

Značajni rast kamatne stope u smislu ove Odluke je rast nominalne ili efektivne kamatne stope za: postojeću pojedinačnu kreditnu izloženost od 200 i više baznih poena u periodu primjene ove Odluke u odnosu na važeću pripadajuću kamatnu stopu za datu izloženost na referentni datum, tj. 30.06.2022. godine i novu pojedinačnu kreditnu izloženost od 200 i više baznih poena u periodu primjene ove Odluke u odnosu na kamatne stope Banke za korisnike kredita sa istim ili sličnim karakteristikama i odlikama rizika na referentni datum.

Banka je sačinila Plan upravljanja kreditno-kamatnim rizikom koji sadrži: poređenje postojećeg nivoa kamatnih stopa u odnosu na referentni datum 30.06.2022. godine, projekcija povećanja kamatnih stopa i uticaj na kreditni rizik, kao i mjere koje će Banka preduzeti za upravljanje kreditno-kamatnog rizika i uticaj na klijenta.

Takođe, Odlukom o dopuni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa usvojene 06.04.2023. godine na Upravnom odboru Agencije, Banka za postojeće kreditne izloženosti prethodno raspoređene u Nivo kreditnog rizika 1, kod kojih je u procesu praćenja rizičnosti izloženosti identifikovan značajan rast kamatne stope, Banka ne može utvrditi očekivane kreditne gubitke u iznosu manjem od 2% izloženosti.

Jednom mjesečno Sektor za strateško upravljanje rizicima izvještava Upravu o ukupnom broju partija koje su prešle u Nivo kreditnog rizika 2, efektima dodatnih ispravki vrijednosti za novodobrene i postojeće izloženosti i o ukupnim iznosima u svakom segmentu.

Opis pristupa i metoda koji se koriste za određivanje ispravki vrijednosti za kreditni rizik i rezervacija po gubicima za vanbilansne stavke

Ispravke vrijednosti i rezervacije su iznosi procijenjenog troška Banke, koji će se vjerovatno desiti u budućnosti, ali vrijeme njihove realizacije i iznos još nisu poznati.

Klasifikacija po Nivoima kreditnog rizika i kriteriji prelaska između Nivoa kreditnog rizika

Banka priznaje očekivane kreditne gubitke za rizičnu aktivu i potencijane obaveze u okviru MSF19 (Međunarodni Standard Finansijskog Izvještavanja 9 – Finansijski instrumenti) i Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka Agencije za bankarstvo Republike Srpske. Ako se na izvještajni datum kreditni rizik po rizičnoj aktivu i potencijalnim obavezama nije značajno povećao od početnog priznavanja, Banka priznaje rezervisanja za gubitke u iznosu koji je jednak 12-mjesečnom očekivanom kreditnom gubitku (Nivo kreditnog rizika 1).

Ukoliko je nakon početnog priznavanja došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika Banka će izvršiti ponovnu klasifikaciju finansijskih sredstava i potencijalnih obaveza iz Nivoa kreditnog rizika 2 u Nivo kreditnog rizika 3 i priznati rezervisanja za gubitke koja su jednaka očekivanim kreditnim gubicima tokom njihovog cjelokupnog živonog vijeka (LECL).

Kada dođe do poboljšanja kreditnog rizika, rizična aktiva i potencijalne obaveze se reklasifikuju nazad u Nivo kreditnog rizika 1 ili Nivo kreditnog rizika 2. U slučaju reklasifikacije iz Nivoa kreditnog rizika 2 u Nivo kreditnog rizika 1 uzima se poboljšanje u periodu od 3 mjeseca (finansijsko sredstva sa kašnjenjem preko 30 dana ostaje u Nivou kreditnog rizika 2 čak i ako nema kašnjenja u zadnja 3 mjeseca u četvrtom mjesecu bez kašnjenja može se reklasifikovati u Nivo kreditnog rizika 1). Ako je okidač za prebacivanje finansijskog sredstva u Nivo kreditnog rizika 2 bio pogoršanje rejtinga (nije bilo kašnjenja), poboljšanje nivoa kreditnog rizika ne zahtijeva period oporavka.

Ako rejting pri odobravanju nije dostupan onda je prelaz u u bolji nivo kreditnog rizika zasnovan na ocjeni na datum izvještavanja.

Za finansijska sredstva u Nivou kreditnog rizika 1 i 2 koja sadrže samo bilansnu stavku, rezervisanja za gubitke su jednaka procijenjenim očekivanim kreditnim gubicima (ECL). Za finansijske instrumente koji sadrže i bilansnu i vanbilansnu stavku, procijenjeni očekivani kreditni gubitak (ECL) se raspoređuje između ispravke vrijednosti za očekivani kreditni gubitak (ECL) i rezervisanja za očekivani kreditni gubitak (ECL) na osnovu izloženosti (EAD).

Individualne ispravke vrijednosti i rezervacije

Iznos individualnih ispravki vrijednosti i rezervisanja se mjeri kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i procijenjenog budućeg gotovinskog toka diskontovanog po efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva ili zakonskoj zateznoj kamati.

Prilikom obavljanja konkretne procjene individualnih ispravki vrijednosti i rezervisanja koristi se objektivni i istinit prikaz procjene budućih gotovinskih tokova i vrednovanja kolaterala.

Procijenjeni nadoknativ iznos obično odgovara iznosu dobijenom korišćenjem dve metode:

- 1) Sadašnja vrijednost očekivanih budućih gotovinskih tokova, diskontovanih po kamatnoj stopi finansijskog sredstva,
- 2) Procjena nadoknativog iznosa izloženosti pokrivene kolateralom odražava gotovinski tok koji može biti posljedica likvidacije kolaterala.

Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

Za potrebe objavljivanja podataka i informacija za 2022. godinu, Banka je u okviru kategorije Izloženosti u statusu neizmirenja izvještavala potraživanja od klijenata koji su na dan 31.12.2022. godine bili klasifikovani u nivo kreditnog rizika 3 u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Kreditni rejtinzi

Za potrebe izračuna rizikom ponderisane aktive Banka koristi kreditne rejtinge tri vanjske institucije za procjenu kreditnog rizika (ECAI) - FITCH, Standard&Poor's and Moody's i to za izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama i izloženosti prema institucijama, a u skladu sa zahtjevima propisanim u Odluci o izračunavanju kapitala banaka.

Prema Metodologiji bonitetnog razvrstavanja za specifične grupe klijenata NLB Banke a.d. Banja Luka, kreditni bonitet banke ili grupe se određuje na osnovu prosječnog broja međunarodnih kreditnih boniteta utvrđenih od strane međunarodnih rejting agencija (Fitch, Moody's i S&P).

Raspoređivanje izloženosti u odgovarajuće stepene kreditnog kvaliteta (1,2,3,4,5 i 6) vrši se prema tabeli rapoređivanja kreditnih procjena ECAI objavljenoj na stranici ABRS i u skladu sa odredbama čl. 50., 56. i 71. Odluke o izračunavanju kapitala.

Ponderi rizika prema vrsti izloženosti i nivou kreditnog kvaliteta su prikazani u tabeli ispod:

Klasa izloženosti	Nivo kreditnog kvaliteta					
	1	2	3	4	5	6
izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0%	20%	50%	100%	100%	150%
izloženosti prema institucijama - ročnost kraća od tri mjeseca	20%	20%	20%	50%	50%	150%
izloženosti prema institucijama - ročnost duža od tri mjeseca	20%	50%	50%	100%	100%	150%

5. Kapital

Proces upravljanja kapitalom jedan je od najvažnijih procesa upravljanja bankom. Agencija za bankarstvo Republike Srpske 26.12.2023. godine donijela novu Odluku o izračunavanju kapitala banaka, čija primjena počinje od januara 2024. godine. Prethodna Odluka iz 2017. godine sa svim izmjenama i dopunama je, donošenjem nove odlukom, prestala da važi. Osnovni ciljevi usvajanja novih propisa su povećanje otpornosti bankarskog sektora kroz povećanje kvaliteta kapitala i uvođenje zaštitnih slojeva kapitala.

Minimalni standardi poslovanja za obezbjeđenje i održavanje kvantiteta i kvaliteta kapitala propisani su Zakonom o bankama Republike Srpske (u daljem tekstu: Zakon) i Odlukom ABRS o izračunavanju kapitala banaka (u daljem tekstu: Odluka).

Banka je usvojila interni akt **Strategija i politika upravljanja kapitalom** kojim su propisani minimalni standardi koje će Banka obezbijediti i provoditi u procesu upravljanja i izračunavanja kapitala u skladu sa Zakonom, Odlukom i standardima NLB Grupe. Dokument definiše:

- Visinu, strukturu i kvalitet regulatornog kapitala;
- Minimalne stope redovnog osnovnog, osnovnog i regulatornog kapitala;
- Zaštitne stope kapitala;
- Ciljeve upravljanja kapitalom;
- Stopu finansijske poluge;
- Mjere za očuvanje kapitala;
- Risk apetit;
- Procedure za praćenje tekućih i planiranje budućih potreba Banke za kapitalom;
- Odgovornost za provođenje Politike upravljanja kapitalom;
- Politiku dividendi;
- Izvještavanje o kapitalu.

Minimalni iznos uplaćenog osnivačkog kapitala u skladu sa Zakonom iznosi 15 miliona KM. Odlukom ABRS definisan je pojam regulatornog kapitala i njegovi elementi.

Regulatorni kapital banke predstavlja iznos izvora sredstava koji je banka dužna održavati radi sigurnog i stabilnog poslovanja, odnosno ispunjenja obaveza prema povjericima.

Regulatorni kapital banke predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala nakon regulatornih usklađivanja u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka:

- Osnovni kapital banke, jeste zbir stavki redovnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja i stavki dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornih usklađivanja.
- Dopunski kapital je zbir instrumenata kapitala, subordinisanih dugova i drugih stavki dopunskog kapitala nakon regulatornih usklađivanja, koji ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.

Osnovni kapital NLB Banke a.d. Banja Luka u cjelini se sastoji od redovnog osnovnog kapitala. Banka nema dodatnog kapitala.

Redovni osnovni kapital na 31.12.2023. godine čine:

- uplaćeni akcijski kapital po osnovu izdatih običnih akcija,
- emisiona premija,
- zakonske rezerve nastale izdvajanjem dijela dobiti prethodnih godina na osnovu Odluka Skupštine akcionara,
- ostale rezerve nastale po osnovu prve primjene relevantnih MRS i MSFI u skladu sa Odlukom ABRS o uslovima za uključenje formiranih rezervi za kreditne gubitke u redovni osnovni kapital banke (Sl. glasnik RS 117/18).
- zadržana dobit za koju je Skupština akcionara donijela Odluku o raspodjeli dijela ostvarene i revidirane dobiti u ovu stavku kapitala i
- elementi Akumuliranog ostalog ukupnog rezultata koji su nastali po osnovu efekata vrednovanja i ispravki vrijednosti finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat a na osnovu primjenljivih MSFI.

U skladu sa članom 9. Odluke ABRS o izračunavanju kapitala banaka, Banka je prilikom izračunavanja redovnog osnovnog kapitala izvršila propisana regulatorna usklađivanja, tj. umanjenje za sljedeće:

- nematerijalnu imovinu koju čine ulaganja u softver i licence sa stanjem na dan 31.12.2023. godine,
- odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti sa stanjem na dan 31.12.2023. godine.

Ostale stavke koje u skladu sa Odlukom ABRS umanjuju redovni osnovni kapital, odnosno predstavljaju regulatorna usklađivanja, Banka nema u svom bilansu (nepokriveni gubitak tekuće i prethodnih godina, ulaganja u vlastite instrumente kapitala, direktno ili indirektno ulaganje u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, iznos kvalifikovanog učešća u pravnom licu izvan finansijskog sektora, slobodne isporuke).

Dopunski kapital Banke na 31.12.2023. godine čine:

- subordinisane obaveze.

Ostale stavke koje u skladu sa Odlukom ABRS umanjuju dopunski kapital Banka nema u svom bilansu (direktno ili indirektno ulaganje u vlastite instrumente dopunskog kapitala, direktno ili indirektno ulaganje u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora).

U narednim tabelama prikazana je struktura regulatornog kapitala i opis osnovnih karakteristika elemenata kapitala NLB Banke a.d. Banja Luka na dan 31.12.2023. godine.

u 000 KM

Kapital		
Br.	Stavka	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	173.292
1.1	OSNOVNI KAPITAL	154.556
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	154.556
	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	62.160
	Zadržana dobit	42.248
	Ostali ukupni rezultat	(6.832)
	Ostale rezerve	63.002
	(-) Ostala nematerijalna imovina	(2.740)
	(-) Odložena poreska imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i ne proizilazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane poreske obaveze	(3.282)
1.1.2.	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	-
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	18.736
	Instrumenti kapitala i subordinisani krediti koji se priznaju kao dopunski kapital	18.736
	Opšte ispravke vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardizovanim pristupom	-

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata	
Br.	Stavka
1.	Emitent NLB Banka a.d. Banja Luka
1.1	Jedinstvena oznaka VBBB-R-A
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom	
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidovanoj osnovi <i>na pojedinačnoj osnovi</i>
3.	Vrsta instrumenta <i>obične akcije</i>
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja <i>62.160 hiljada KM</i> <i>Navedeni iznos je priznat u regulatornom kapitalu u iznosu koji je dobijen prilikom emisije instrumenta.</i>
5.	Nominalni iznos instrumenta 1.000 KM
5.1.	Emisiona cijena 1.000 KM
5.2.	Otkupna cijena <i>nije primjenljivo</i>
6.	Računovodstvena klasifikacija <i>akcionarski kapital</i>
7.	Datum izdavanja instrumenta <i>Banka je emitovala ukupno 16 emisija akcija.</i>

	<i>Prva emisija emitovana je prilikom osnivanja Banke 1998. godine, a poslednja šesnaesta emisija akcija izvršena je 2011. godine pretvaranjem rezervi Banke u akcionarski kapital. Ukupan iznos emitovanih akcija od prve do šesnaeste emisije iznosi 62.003.000 KM.</i>
8.	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća <i>bez datuma dospjeća</i>
8.1.	Inicijalni datum dospjeća <i>bez dospjeća</i>
9.	Opcija kupovine od strane emitenta <i>Ne</i>
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost <i>nije primjenljivo</i>
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenljivo) <i>nije primjenljivo</i>
Kuponi/dividend	
10.	Fiksna ili promjenljiva dividenda/kupon <i>Dividenda je promjenljiva, uslovljena je visinom ostvarene dobiti. Odluku o raspodjeli dobiti donosi Skupština akcionara Banke.</i>
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi <i>nije primjenljivo</i>
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende <i>nije primjenljivo</i>
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona <i>„djelimično diskreciono pravo”. Ako postoje određeni uslovi koji se moraju ispuniti prije otkazivanja isplate (npr. kapital ispod određenog praga, regulatorna ograničenja)</i>
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona <i>djelimično diskreciono pravo</i>
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup <i>ne.</i>
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi <i>nekumulativne.</i>
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument <i>nekonvertibilan.</i>
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije <i>nije primjenljivo</i>
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cijelosti <i>nije primjenljivo</i>
19.	Ako se može konvertovati, stopa konverzije <i>Navodi se stopa konverzije u instrument sa većom sposobnošću za pokriće gubitaka. nije primjenljivo</i>
20.	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija <i>nije primjenljivo</i>
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje <i>nije primjenljivo</i>
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje <i>nije primjenljivo</i>
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti <i>da</i>

24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti <i>U slučaju pokrića gubitka na osnovu odluke Skupštine Banke u skladu sa regulativom.</i>
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti <i>Djelimično</i>
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno <i>U skladu sa regulativom</i>
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizama povećanja vrijednosti <i>Povećanje iz ostalih elemenata regulatornog kapitala u skladu sa regulativom</i>
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta <i>nije primjenljivo</i>
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata <i>Nije primjenljivo</i>
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike <i>nije primjenljivo</i>

6. Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala

ABRS je Odlukom propisala posebne uslove za definisanje, izračunavanje i održavanje kapitala u bankama i minimalne stope kapitala.

Minimalni kapitalni zahtjevi koji su propisani Odlukom o izračunavanju kapitala banaka imaju za cilj da osiguraju određeni nivo kvaliteta kapitala. Kvalitet kapitala mjeri se stopom adekvatnosti kapitala.

Adekvatnost (stopa adekvatnosti) kapitala Banke predstavlja odnos regulatornog kapitala i zbira ukupne ponderisane rizične aktive, operativnog, tržišnog i ostalih rizika obračunatih u skladu sa Odlukom ABRS.

Kapitalni zahtjevi

U skladu sa Zakonom i Odlukom ABRS, banka mora u svakom trenutku ispunjavati minimum kapitalnih zahtjeva:

1. stopu redovnog osnovnog kapitala (CET 1) od 6,75%,
2. stopu osnovnog kapitala od 9%,
3. stopu regulatornog kapitala od 12%.
4. stopu finansijske poluge od 6%

U skladu sa Odlukom ABRS potrebno je da banka održava i dodatni zaštitni sloj za očuvanje kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. To znači:

1. stopu redovnog osnovnog kapitala (CET 1) od 9,25%,
2. stopu osnovnog kapitala od 11,5%,
3. stopu regulatornog kapitala od 14,5%.
4. stopu finansijske poluge od 6%

Zahtjev za ostale zaštitne slojeve kapitala

ABRS utvrđuje listu sistemski značajnih banaka u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske.

ABRS može odrediti stopu zaštitnog sloja kapitala za sistemski značajne banke.

Zahtjev za kombinovani zaštitni sloj predstavlja redovni osnovni kapital (izražen procentualno u odnosu na ukupni iznos izloženosti riziku), koji je namijenjen ispunjavanju zahtjeva za zaštitnim slojem za očuvanje kapitala, uvećan za sljedeće zaštitne slojeve, u zavisnosti od toga šta je primjenjivo:

1. kontraciklični zaštitni sloj specifičan za banku,
2. zaštitni sloj za sistemski važnu banku,
3. zaštitni sloj za sistemski rizik.

ABRS je Odlukom o zaštitnom sloju kapitala za sistemski rizik iz decembra 2023 godine, koja će se primjenjivati od 30.06.2024. godine, odredila stopu zaštitnog sloja kapitala za sistemski rizik koja je postavljena kroz zaštitni sloj od 0% , 1% ili 2% u zavisnosti od kombinacije stopa pokazatelja za pojedinačnu banku.

Primjena kontracikličnog zaštitnog sloja specifičnog za banku još nije propisana.

Na osnovu poslovnog modela Banke, prilikom SREP pregleda sa stanjem 2021. godine a što je potvrđeno i u SREP ocjeni za 2022. godinu, Banci je naložen i dodatni kapitalni zahtjev od 0,75% koji banka mora ispunjavati u kontinuitetu, tako da u toku 2023. godine minimalne stope koje Banka morala održavati jesu:

1. stopa redovnog osnovnog kapitala (CET 1) od 10%,
2. stopa osnovnog kapitala od 12,25%,
3. stopa regulatornog kapitala od 15,25%.
4. stopu finansijske poluge od 6%

U skladu sa zakonskom regulativom, NLB Banka a.d. Banja Luka izračunava kapitalne zahtjeve za sljedeće rizike:

- Kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane i rizik namirenja/ispоруke – primjenom standardizovanog pristupa,
- Operativni rizik – primjenom pristupa osnovnog pokazatelja,
- Devizni rizik – u skladu sa regulativom, ako zbir njene ukupne neto otvorene devizne pozicije prelazi 2% njenog regulatornog kapitala.

Stopa regulatornog kapitala NLB Banka a.d. Banja Luka na dan 31.12.2023. godine iznosila je 15,90 (31.12.2022: 16,01%). U odnosu na kraj prethodne godine adekvatnost je niža za 0,11 p.p.

Značajna kreditna aktivnost i rast kreditnog portfolia u 2023. godini usloveli su rast rizične aktive po osnovu kreditnog rizika od 74.862 hiljada KM. Rizična aktiva po osnovu operativnih rizika je viša u odnosu na prethodnu godinu za 16.283 hiljadu KM zbog rasta prihoda od poslovanja. Rizična aktiva za devizni rizik Banke na kraju 2023. godine iznosila je 4.602 hiljada KM.

Ove promjene su dovele do neto povećanja ukupne izloženosti riziku od 95.746 hiljada KM.

U 2023. godini, došlo je do povećanja regulatornog kapitala najvećim dijelom po osnovu povećanja zadržane dobiti i novog subordiniranog duga u maju 2023. godine.

Osnovni kapital smanjen je za 3.269 hiljada KM po osnovu smanjenja ostalog ukupnog rezultata zbog nižih efekata vrednovanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat.

U 2023. godini osnovni kapital, odnosno zadržana dobit povećana je za 11.244 hiljada KM kao rezultat izdvajanja dijela neraspoređene dobiti iz prethodne godine u zadržanu dobit po osnovu Odluke Skupštine akcionara iz maja 2023. godine.

Umanjenje osnovnog kapitala po osnovu povećanja nematerijalne imovine i odloženih poreskih sredstava, kao odbitnih stavki, niže je za 892 hiljade KM.

Nakon izvršenih regulatornih usklađivanja neto povećanje regulatornog kapitala na kraju 2023. godine iznosi 14.182 hiljade KM.

Struktura i nivo kapitala i stope kapitala redovno se prate od strane rukovodstva Banke na mjesečnom nivou.

Agencija za bankarstvo Republike Srpske, Odbor za rizike i Nadzorni odbor Banke izvještavaju se na kvartalnom nivou.

Uprava Banke predlaže Plan kapitala koji se donosi za petogodišnji period. Plan kapitala potvrđuje Nadzorni odbor, a usvaja Skupština Banke.

Iznosi kapitalnih zahtjeva i stope kapitala

u 000 KM

Adekvatnost kapitala na 31.12.2023.		
Br.	Stavka	Iznos
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	3
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	7.818
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	1.142
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-
6.	Izloženosti prema institucijama	4.188
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	29.207
8.	Izloženosti prema stanovništvu	53.906
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	16.643
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	190
11.	Visokorizične izloženosti	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	32
16.	Ostale izloženosti	4.938
17.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/isporuke	118.067
18.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike	-
18.1.	Kapitalni zahtjevi za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata	-
18.2.	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definisana Odlukom o velikim izloženostima	-
18.3.	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik	368
18.4.	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	-
19.	Kapitalni zahtjevi za operativni rizik	12.163
20.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	14,18%
21.	Stopa osnovnog kapitala	14,18%
22.	Stopa regulatornog kapitala	15,90%

Obračun kapitalnog zahtjeva za operativni rizik se vrši korištenjem pristupa osnovnog pokazatelja, definisanog članom 104. Odluke o izračunavanju kapitala banaka donesenom od strane ABRS. Prema pristupu osnovnog pokazatelja kapitalni zahtjev za operativni rizik je jednak 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja definisanog članom 105. Odluke o izračunavanju kapitala banaka. Na 31.12.2023. kapitalni zahtjev za operativne rizike iznosi 12.163 hiljada KM.

Ukupna neto izloženost kreditnom riziku, izračunata kao bruto izloženost umanjenja za ispravke vrijednosti na bilansnu aktivu i rezervisanja na vanbilansnu aktivu, obračunata u skladu sa zahtjevima ABRS, te prosječna neto izloženost tokom perioda, izračunata kao aritmetički prosjek kvartalnih neto izloženosti tokom 2023. godine prikazani su u tabeli ispod:

Ukupna i prosječna izloženost Banke

u 000 KM

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	403.288	448.693
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	308.169	294.110
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	20.183	18.150
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-
6.	Izloženosti prema institucijama	173.082	131.467
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	357.778	349.591
8.	Izloženosti prema stanovništvu	639.303	620.006
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	221.681	202.290
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	1.544	4.407
11.	Visokorizične izloženosti	-	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	-	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	270	265
16.	Ostale izloženosti	114.067	108.573

Geografska podjela izloženosti

u 000 KM

* zemlje prema kojima Banka ima manje od 10.000 KM izloženosti (Češka Republika, Hrvatska, Italija, Mađarska, Poljska, Švedska)

Izloženost po zemljama i značajnim geografskim područjima																			
Br	Vrsta izloženosti	Austrija	Belgija	Bosna i Hercegovina	Crna Gora	Finska	Francuska	Holandija	Irski	Njemačka	SAD	Sjeverna Makedonija	Slovenija	Srbija	Velika Britanija	Ostale zemlje*	Zemlje EU	Zemlje izvan EU	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	10.733	23.271	233.701	-	30.663	21.663	16.484	4.644	29.136	13.731	-	19.262	-	-	-	155.856	247.432	403.288
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	-	-	308.169	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	308.169	308.169
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	-	-	20.183	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20.183	20.183
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	43.733	1	38	154	-	-	-	-	76.900	1.002	-	11.445	565	39.244	-	132.079	41.003	173.082
7	Izloženosti prema privrednim društvima	-	1.536	351.733	-	-	-	-	-	-	3.826	-	-	683	-	-	1.536	356.242	357.778
8	Izloženosti prema stanovništvu	85	-	638.827	3	-	-	-	-	-	-	15	284	89	-	-	369	638.934	639.303
9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	-	-	218.300	3.381	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	221.681	221.681
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	-	-	1.544	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.544	1.544
11	Visoko rizične izloženosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	-	-	270	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	270	270
16	Ostale izloženosti	-	-	114.067	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	114.067	114.067

u 000 KM

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti)																							
Br	Izloženosti	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	Vadenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gaso, parom i klimatizacija	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	Građevinarstvo	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručene, naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne uslužene djelatnosti	Javna uprava i odbrana; obavezoao socijalno osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za sopstvenu uporabu	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i Ostalo neraspoređeno bez oznake djelatnosti (fizička lica)	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	233.680	-	-	-	169.608	-	-	-	-	-	-	403.288
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	152	-	308.017	-	-	-	-	-	-	308.169
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	-	-	-	-	78	-	-	-	-	-	-	-	25	-	20.054	-	26	-	-	-	-	20.183
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	173.082	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	173.082
7	Izloženosti prema privrednim društvima	18.717	725	45.554	28.273	1.998	44.824	98.291	38.586	1.927	16.799	41.535	8.637	3.437	2.782	-	27	1.445	4.221	-	-	-	357.778
	<i>od čega: mala i srednja preduzeća</i>	3.465	-	12.309	16.577	1.130	22.141	30.002	13.822	935	1.497	2.631	8.637	2.463	2.206	-	27	1.445	1.038	-	-	-	120.325
8	Izloženosti prema stanovništvu	4.050	120	15.438	386	361	3.829	13.791	6.395	1.204	676	89	85	1.887	610	5	15	601	38	1.037	-	588.686	639.303
	<i>od čega: mala i srednja preduzeća</i>	2.927	120	12.929	198	361	3.332	12.147	5.141	722	482	11	49	1.537	414	-	-	251	17	733	-	-	41.371
9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	5.534	-	37.292	3.381	490	15.241	65.183	8.617	4.336	2.231	-	3.966	1.013	322	-	206	1.538	193	118	-	72.020	221.681

	od čega: mala i srednja preduzeća	2.800	-	15.016	3.274	70	12.756	12.523	6.651	657	1.063	-	3.966	902	240	-	206	1.132	-	118	-	-	-	61.374
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	-	-	155	-	-	93	81	1	2	-	-	-	1	1	1	-	-	-	1	-	-	1.208	1.544
	od čega: mala i srednja preduzeća	-	-	149	-	-	30	63	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	243
11	Visoko rizične izloženosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	-	-	-	-	-	-	-	106	-	-	164	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	270
	od čega: mala i srednja preduzeća	-	-	-	-	-	-	-	106	-	-	164	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	270
16	Ostale izloženosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	113.941	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	113.941

Preostala ročnost izloženosti druge ugovorne strane

u 000 KM

Preostali rok do dospijea svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti)						
Br.	Kategorija izloženosti	<= 1 god	>1<=5 god	>5 god	Nije navedeno dospijeće	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	167.627	1.959	0	233.702	403.288
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	59.622	180.302	68.156	89	308.169
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	2.415	9.383	8.250	135	20.183
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	135.050	2	28	38.002	173.082
7	Izloženosti prema privrednim društvima	164.589	132.843	52.795	7.551	357.778
8	Izloženosti prema stanovništvu	41.634	204.636	333.403	59.630	639.303
9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	44.638	72.476	104.567	0	221.681
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	153	327	968	96	1.544
11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0	0
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	270	270
16	Ostale izloženosti	3	0	216	113.722	113.941

Bruto izloženost po značajnim privrednim granama

u 000 KM

Izloženosti prema značajnoj grani privrede								
Br.	Grane privrede	Izloženosti kod kojih su izvršene ispravke vrijednosti, odnosno umanjenje vrijednosti (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza)	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ukupan iznos obračunatih regulatornih rezervi
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	11	11	55	2	28.866	566	577
2	Vađenje ruda i kamena	2	2	-	-	976	131	133
3	Prerađivačka industrija	811	656	135	60	100.401	2.117	2.773
4	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	-	-	2	-	32.923	883	883
5	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	-	-	-	-	3.036	110	110
6	Građevinarstvo	504	412	481	380	65.392	1.498	1.910
7	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	1.194	1.114	777	747	180.456	3.191	4.305
8	Saobraćaj i skladištenje	67	66	53	48	55.365	1.660	1.726
9	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja	35	34	5	-	8.642	1.175	1.209

	hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo							
10	Informacije i komunikacije	24	23	-	-	21.212	1.505	1.528
11	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-	-	-	-	563.645	1.028	1.028
12	Poslovanje nekretninama	5	5	-	-	13.027	339	344
13	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	10	9	172	4	6.659	145	154
14	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	17	16	-	-	3.825	111	127
15	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	418	417	10	2	500.128	2.445	2.862
16	Obrazovanje	-	-	-	-	252	3	3
17	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	-	-	1	-	3.730	120	120
18	Umjetnost, zabava i rekreacija	1	1	-	-	4.631	179	180
19	Ostale uslužne djelatnosti	30	29	2	1	1.194	40	69
20	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za sopstvenu upotrebu	-	-	-	-	-	-	-
21	Djelatnosti eksteritorijalnih	-	-	-	-	-	-	-

	organizacija i organa							
22	Ostalo neraspoređeno (fizička lica)	8.309	7.101	1.651	1.067	673.890	13.184	20.285
23	Ukupno	11.438	9.894	3.344	2.311	2.268.251	30.430	40.324

Promjene u ispravkama vrijednosti u 2023. godini

u 000 KM

Redni broj		Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1	Početno stanje	10.219	28.697
2	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	3.888	28.746
3	Iznos ukinutih ispravki vrijednosti i otpisi	-4.213	-25.915
4	Završno stanje	9.894	31.527

Napomena: U ispravke vrijednosti uključeni su i efekti vrednovanja kredita koji se vrednuju po fer vrijednosti u skladu sa MSFI 9.

Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite

u 000 KM

Izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite					
Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korišćenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korišćenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	403.288	0	403.288	0
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	308.169	0	334.223	0
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	20.183	0	9.547	0
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	173.082	0	173.082	0
7	Izloženosti prema privrednim društvima	357.778	0	341.911	0
8	Izloženosti prema stanovništvu	639.303	0	639.594	0
9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	221.681	0	221.681	0
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	0	1.544	0	1.544

11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	0	0	0	0
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	270	0	270	0
16	Ostale izloženosti	114.067	0	114.225	0

Informacije o finansijskoj poluzi

Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se mjera kapitala podijeli sa mjerom ukupne izloženosti banke i izražava se u procentima.

Iznos ukupne izloženosti jeste zbir vrijednosti izloženosti u bilansnim i vanbilansnim stavkama. Minimalna stopa finansijske poluge koju su banke dužne održavati iznosi 6%.

Na dan 31.12.2023. godine ukupnu izloženost Banke koja se uključuje u obračun finansijske poluge čine:

- Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije 10% uključuju opozive finansijske obaveze po osnovu finansijske podrške.
- Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije 20% uključuju izloženosti po osnovu odobrenih neiskorištenih kredita, činidbene garancije i nostro inkaso poslove umanjene za pripadajuća rezervisanja.
- Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije 50% uključuju izloženosti po osnovu plativih garancija umanjene za pripadajuća rezervisanja.
- Ostala imovina uključuje sve izloženosti u bilansu Banke umanjene za ispravke vrijednosti.
- Iznos odbitnih stavki uključuje odbitne stavke od osnovnog kapitala – odložena poreska sredstva i nematerijalna ulaganja.

Kapital Banke koji se koristi za izračunavanje finansijske poluge je osnovni kapital.

NLB Banka a.d. Banja Luka je na dan 31.12.2023. godine iskazala stopu finansijske poluge 7,40% (31.12.2022. god: 7,57%). Povećanje ukupne izloženosti od 89,3 miliona KM u odnosu na prethodnu 2022. godinu, uticalo je na smanjenje finansijske poluge za 0,17 p.p.

u 000 KM

Vrijednosti izloženosti	Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 10 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 1. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	3.913
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 20 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	36.782
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 50 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	7.501
Ostala imovina	2.046.474
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital – skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	(6.022)
Izloženosti stope finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 4. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	2.088.648
Kapital	
Osnovni kapital – u skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	154.556
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	7.40

7. Zahtjevi za likvidnost

Likvidnost Banke predstavlja sposobnost obezbjeđivanja dovoljnih novčanih sredstava za finansiranje dospjelih obaveza.

Rizik likvidnosti predstavlja rizik nastanka gubitka u slučajevima kada finansijska institucija nije sposobna da izmiri sve dospjele obaveze, odnosno kada je finansijska institucija zbog nemogućnosti obezbjeđivanja dovoljnih sredstava za namirenje dospjelih obaveza, prisiljena obezbjeđivati potrebna sredstva sa značajno većim troškovima od uobičajenih.

Polazna tačka za upravljanje rizikom likvidnosti na strateškom nivou je provođenje plana Banke i definisanje RA i Risk profila Banke. U skladu sa Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima u NLB Grupi, tolerancija na prihvatanje rizika likvidnosti je niska do umjerena izuzev indikatora „Dugoročni izvori finansiranja“ i „Iznos iznad obavezne rezerve/iznos obavezne rezerve“ koji su u srednjem nivou rizika. Zbog toga je bitno da Banka osigura dodatne izvore finansiranja za izmirenje svojih obaveza u svakom trenutku, čak i u slučaju realizacije pojedinog scenarija. U RA su definisani značajni rizici i utvrđeni limiti i ciljne vrijednosti.

Strateški nivo upravljanja rizikom likvidnosti obuhvata:

- testiranje otpornosti likvidnosti na stres–interni model testiranja otpornosti likvidnosti na stres omogućava Banci da prati iznos likvidnih sredstava u narednih 12 mjeseci i period preživljavanja Banke,
- testiranje otpornosti unutardnevne likvidnosti na stres,
- praćenje internih pokazatelja likvidnosti,
- projekcije likvidnosnih pokazatelja i
- preduzimanje aktivnosti u svrhu ispunjenja planskih ciljeva.

Politikom i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti, Banka je propisala minimalne standarde koje obezbjeđuje i sprovodi u procesu upravljanja rizikom likvidnosti.

Mjerenje i upravljanje rizikom likvidnosti obavlja se u tri faze:

- Praćenje trenutne izloženosti riziku likvidnosti i usklađenosti sa limitima,
- Dinamičke projekcije likvidnosti i okvir za stres testiranje i
- Likvidnost u vanrednim okolnostima.

Izlaganje riziku likvidnosti je ograničeno putem definisanih limita indikatora rizika likvidnosti. Pored definisanih limita, Banka sprovodi upravljanje rizikom likvidnosti na unutardnevnom nivou, prati stabilnost depozita po viđenju i sprovodi stres testove. Stres testovima se utvrđuje nivo likvidnih rezervi koje Banka treba imati u slučaju da dođe do snažnih odliva depozita.

Banka ima usvojen Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve (LCP, Liquidity Contingency Plan). Banka pažljivo prati ključne pokazatelje rizika likvidnosti, koji istovremeno služe i kao kriterijumi (trigger) za aktiviranje LCP, a to su LCR, NSFR, AUAR, neto LTD i ročna usklađenost aktive i pasive do 30 dana.

Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve definiše upravljačke mjere koje Banka koristi u zavisnosti od likvidnosne pozicije.

U skladu sa Principima supervizije i dobrog upravljanja rizikom likvidnosti Bazelskog Komiteta, definisan je Međunarodni okvir za mjerenje izloženosti riziku likvidnosti, standardi i monitoring ovog rizika. Razvijena su dva minimalna standarda za mjerenje izloženosti riziku likvidnosti: Koeficijent pokrivenosti likvidnosti LCR (*Liquidity Coverage Ratio*) i Neto stabilni koeficijent finansiranja NSFR (*Net Stable Funding Ratio*).

LCR limit je postavljen u Risk apetitu sa internim sistemom limita Banke.

NSFR zahtijeva od banaka održavanje stabilnog profila izvora sredstava u odnosu na sastav aktive i vanbilansnih aktivnosti. Održiva struktura izvora sredstava ima za cilj smanjenje vjerovatnoće da poremećaji u redovnim izvorima finansiranja Banke pogoršaju poziciju likvidnosti na način da se poveća rizik od neuspjeha i potencijalno dođe do šireg sistemskog stresa.

NSFR ograničava preveliku zavisnost o kratkoročnim izvorima sredstava na veliko, podstiče bolju procjenu rizika izvora finansiranja u svim bilansnim i vanbilansnim pozicijama bilansa stanja, i podstiče stabilnost sredstava. NSFR limit je postavljen u Risk apetitu sa internim sistemom limita Banke.

Adekvatnost strategija, politika, procedura, metodologija i procesa koje Banka koristi u upravljanju rizikom likvidnosti je obezbijeđena kroz slijedeće segmente:

1. poslovni dio – obezbjeđuje da se ne ugovaraju rizične transakcije,
2. funkcija rizika – prate ugovorene transakcije putem različitih stres testova, čime se osigurava procjena rizika istih,
3. funkcija usklađenosti poslovanja i interne revizije – obavljaju kontrole ugovorenih transakcija i poslovnih procesa,
4. Nadzorni odbor, Uprava Banke, ALCO, LICO odbor i ostali relevantni odbori Banke se blagovremeno izvještavaju o likvidnosnoj poziciji Banke,
5. interne kontrolne funkcije su formirane i obavljaju svoje aktivnosti u skladu sa Odlukom ABRS o sistemu upravljanja u Banci (SL. Glasnik br. 62/21),
6. definisani interni limiti i ciljevi nisu prekoračeni, i svi su u oblasti niskog rizika i
7. edukacija zaposlenih.

Ukupna procjena pozicije likvidnosti Banke, koja uključuje sve tri faze, predstavljena je u Izvještaju o procesu interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP). U Izvještaju su opisani upravljački programi likvidnosnih rizika i rizika finansiranja, kao i proces upravljanja rizikom likvidnosti. ILAAP izvještaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne elemente procesa.

Rizik likvidnosti se takođe uzima u obzir u procesu interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP). Potencijalni dodatni kapital se izračunava u slučaju da rezultat testiranja otpornosti na stres pokazuje manjak likvidnih rezervi nakon jakog tromjesečnog stresa.

Izračun internog kapitalnog zahtjeva za rizik likvidnosti u Banci se zasniva na metodologiji za **testiranje otpornosti likvidnosti za stres**. Banka je razvila model baziran na potencijalnim negativnim događajima, što bi moglo dovesti do neočekivanih odliva, kao rezultat dospjeća depozita ili zahtjeva za prijevremenu otplatu obaveza.

Banka koristi stres testove kako bi ustanovila koliko je otporna na šokove i koliko snažno ovi šokovi mogu uticati na poslovanje. Metodologija testiranja otpornosti likvidnosti na stres sastoji se iz tri dijela: poslovni pogled, scenariji stres testova i obrnuti stres test.

Scenariji stresa su poslovni pogled, scenario na strani pasive, scenario na strani aktive, kombinovani scenario i lokalni scenario.

Svaki scenario stresa pretpostavlja dva intenziteta jačine (nepovoljni i ekstremni), čime se želi osigurati što konzervativniji pristup projekcijama budućih novčanih tokova. Uzimajući u obzir rezultate stres testova, limiti su postavljeni na kombinovani scenario. Limit opstanka, tj. period preživljavanja Banke treba da bude minimalno tri mjeseca u uslovima nepovoljnog kombinovanog stresnog scenarija. Limit opstanka (survival limit) je rezultat nepovoljnog kombinovanog stresnog scenarija u periodu od tri mjeseca.

Naime, potrebno je da Banka ispuni minimalni kriterijum, a to je da ima dovoljan iznos kapaciteta za

uravnoteženje i priliva, koji će omogućiti Banci da opstane tokom tri mjeseca u uslovima nepovoljnog kombinovanog scenarija stresa.

Izračun internog kapitala za rizik likvidnosti odnosi se na deficit rezervi likvidnosti pod jakim kombinovanim scenarijem stresa u naredna tri mjeseca, tj. interni kapitalni zahtjev za rizik likvidnosti se utvrđuje ukoliko rezultati stres testova likvidnosti pokažu da rezerve likvidnosti Banke ne bi bile dovoljne da izdrže potencijalne odlive izvora sredstava u naredna tri mjeseca.

U tabeli ispod opisane su vrste testiranja koje Banka sprovodi:

Vrste testiranja	Učestalost	Metodologija u primjeni
1. Testiranje otpornosti likvidnosti na stres i obrnuti stres testovi likvidnosti	mjesečno	Vlastita
2. Testiranje otpornosti unutardnevne likvidnosti	mjesečno	Vlastita
3. Utvrđivanje stabilnih depozita po viđenju	mjesečno	Vlastita
4. Minimalni koeficijent pokrića likvidnosti u kratkom roku (LCR)	mjesečno	Propisana
5. Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)	kvartalno	Vlastita

Scenarij na strani pasive koji obuhvata štetne efekte na strukturu finansiranja Banke kroz odlive izvora finansiranja).

Scenarij na strani aktive koji se zasniva na pretpostavci o nepovoljnom razvoju na finansijskim tržištima, što uzrokuje pad vrijednosti bilansnih pozicija na strain aktive, tj. kapaciteta za uravnoteženje.

Kombinovani scenario (obuhvata efekte iz oba scenarija, tržišnog i idiosinkratskog, tj. pretpostavlja negativne efekte na aktivu i pasivu bilansa).

Lokalni scenario (obuhvata negativne efekte iz oba scenarija, gdje se primjenjuju stope odliva za sve kategorije bilansa koje su predmet Metodologije).

Tržišni scenario (scenarij na strain strani aktiveaktive) koji se zasniva na pretpostavci o nepovoljnom razvoju na finansijskim tržištima, što uzrokuje pad vrijednosti bilansnih pozicija na strain strani aktive, tj. kapaciteta za uravnoteženje).

Prema rezultatima stres testova likvidnosti Banka ima dovoljno likvidnih rezervi u obliku gotovine, sredstava kod CB i hartija od vrijednosti za pokriće snažnih odliva u stres testovima u naredna tri mjeseca – ispunjava se optimalni nivo likvidnosti. Dnevno stanje likvidnih sredstava je dovoljno za pokriće svih unutardnevnih stresnih odliva u domaćoj valuti, kao i u EUR, CHF i USD valuti. Indikator LCR ukazuje da je zaštitni sloj likvidnosti znatno iznad minimalnog nivoa za pokriće neto odliva u narednih mjesec dana.

Takođe, obaveza Banke je ispunjenje regulatornih likvidnosnih zahtjeva u svakom trenutku. U tom smislu Banka je usmjerena na prevazilaženje kratkoročnog poremećaja likvidnosti (LCR) i veći iznos stabilnog profila izvora sredstava u odnosu na sastav aktive i vanbilansnih aktivnosti (NSFR).

Pozicija likvidnosti Banke je na zadovoljavajućem nivou, čime je obezbijeđen adekvatan kontinuitet poslovanja. Rizik likvidnosti nije materijalno značajan. Banka ispunjava sve limite u pogledu likvidnosnih pokazatelja, tako da su svi limiti u okviru referentnih vrijednosti, te kontinuirana likvidnost nije ugrožena. Prilikom identifikacije i procjene rizika koji bi mogli da ugroze kontinuiranu likvidnost Banke, uzeti su u obzir svi rizici kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena.

LCR (Liquidity Coverage Ratio)

LCR (*Liquidity coverage ratio*) je definisan kako bi se osiguralo da finansijske institucije imaju potrebnu aktivu da prebrode kratkotrajne poremećaje likvidnosti. Banka je dužna da drži jednak ili veći iznos visoko likvidnih sredstva, kao što su gotovina ili obveznice, od potencijalnih odliva u periodu do 30 dana. Minimalni LCR u skladu sa Odlukom o upravljanju likvidnosti banaka jeste 100%. Stavke LCR izračuna su sljedeće:

- Zaštitni sloj likvidnosti,
- Ukupni odlivi i
- Prilivi u narednih 30 dana.

LCR na dan 31.12.2023. je iznosio 384,03%.

000 KM

Obrazac LCR		
Br.	Stavka	Iznos
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	523.671
2.	Neto likvidnosni odlivi	136.361
3.	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	384,03%
Izračunavanje brojioca		
4.	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođen	523.671
5.	Odlivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1a isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	-
6.	Prilivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	-
7.	Obezbjedeći odlivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	-
8.	Obezbjedeći prilivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	-
9.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	523.671
10.	Vrijednost imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođena	-
11.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	-
12.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	-
13.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	-
14.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "nakon primjene gornje granice"	-
15.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta	-
16.	Vrijednost imovine nivoa 2a, neprilagođena	-
17.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	-
18.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	-
19.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	-
20.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	-
21.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	-
22.	Vrijednost imovine nivoa 2b, neprilagođena	-
23.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	-
24.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	-
25.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	-
26.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	-
27.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	-
28.	Iznos viška likvidne imovine	-
29.	Zaštitni sloj likvidnosti	523.671
Izračunavanje imenioca		

30.	Ukupni odlivi	296.884
31.	Potpuno izuzeti prilivi	-
32.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 90 %	-
33.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75 %	160.523
34.	Smanjenje za potpuno izuzete prilive	-
35.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 90 %	-
36.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75 %	160.523
37.	Neto likvidnosni odliv	136.361

8. Izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja Banke

Banka ne vrši ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti i u 2023. godini nije imala ulaganja u vlasničke vrijednosne papire. Vlasničke hartije od vrijednosti iz portfolija Banke su akcije stečene članstvom i ne kotiraju na berzi. U skladu sa MSFI9 Banka je ove HOV klasifikovala kao finansijsku imovinu mjerenu kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FV OCI).

Prema Metodologiji vrednovanja finansijskih instrumenata NLB Banke a.d. Banja Luka, vlasničke hartije od vrijednosti koje ispunjavaju uslov aktivnog tržišta za datu hartiju od vrijednosti vrednuju se jednom mjesečno, na posljednji dan u mjesecu. Banka nema u svom portfoliju ovih HOV niti planira ulaganje u iste.

Vlasničke hartije od vrijednosti koje ne ispunjavaju uslov aktivnog tržišta vrednuju se minimalno jednom godišnje, a po potrebi češće.

Vlasničke HOV u portfoliju Banke na dan 31.12.2023.

Vlasničke HOV kojima se ne trguje na berzi	nivo FV	broj akcija	knjigovodstvena vrijednost
SWIFT TELECOMMUNICATION	3	7	106.240
CENTRALNI REGISTAR HOV	3	1.640	164.000

9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjene kamatnih stopa. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (IRRBB) jeste rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi može imati negativan uticaj na dobit, odnosno neto kamatni prihod, tj. ekonomsku vrijednost bankarske knjige.

Ekonomska vrijednost bankarske knjige jeste procjena sadašnje vrijednosti svih očekivanih neto novčanih tokova pozicija bankarske knjige, odnosno očekivanih novčanih tokova imovine umanjene za očekivane novčane tokove obaveza. Ekonomska vrijednost bankarske knjige preko procesa vrednovanja ima uticaja na ekonomsku vrijednost kapitala (EVE – *Economic Value of Equity*).

Politika upravljanja kamatnim rizikom uređuje aktivnosti koje Banka sprovodi u cilju praćenja i upravljanja kamatnim rizikom. Upravljanje kamatnim rizikom se sprovodi kroz ograničavanje potencijalnog gubitka Banke zbog promjena stranih i domaćih kamatnih stopa koje utiču na ekonomsku i tržišnu vrijednost Banke. Upravljanje kamatnim rizikom obuhvata sve bilansne i vanbilansne pozicije aktive i pasive osjetljive na promjene kamatne stope. Cilj Banke je održavanje izloženosti kamatnom riziku na održivom **umjerenom**

do srednjem nivou (osim u dijelu efekta na kamatni prihod – NII gdje je tolerancija na rizik u srednjem nivou)..

Banka ima uspostavljen sistem mjerenja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi koji obuhvata sve značajne izvore kamatnog rizika, a to su:

- rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa (engl. *Repricing risk*) – rizik kojem je Banka izložena zbog ročne neusklađenosti dospjeća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja (za promjenljive kamatne stope) pozicija imovine, obaveza, te dugih i kratkih vanbilansnih pozicija u bankarskoj knjizi,
- rizik krive prinosa (engl. *Yield curve risk*) – rizik kojem je Banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa,
- bazni rizik (engl. *Basis risk*) – rizik kojem je Banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope,
- rizik opcije (engl. *Optionality risk*) – rizik koji proizilazi iz opcija, uključujući ugrađene opcije u kamatno osjetljive pozicije (npr. krediti sa mogućnošću prijevremene otplate, depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja i sl.) i
- rizik GAP-a (*GAP risk*) - GAP rizik je rizik koji proizilazi iz trenutka promjena kamatnih stopa u ročnoj strukturi instrumenata bankarske knjige.

Metodologija mjerenja kamatnog rizika

Utjecaj kamatnog rizika na bankarsku knjigu i poslovanje Banke prati se u Sektoru za strateško upravljanje rizicima. Prema Standardima rizika NLB Grupe, bankarskim članicama NLB Grupe nije dozvoljeno da imaju knjigu trgovanja, osim NLB d.d. Ljubljana.

Kamatno osjetljive pozicije se prate unutar sljedećih segmenata:

- na nivou domaće valute,
- na nivou stranih valuta i to EUR, USD i CHF pojedinačno i
- na nivou ostalih valuta zbirno.

Izvori podataka koji služe za obračun kamatno osjetljivih pozicija su sljedeći:

- novčani tokovi iz glavnice (prilagođeno za stopu prijevremene otplate/povlačenja) za kamatno osjetljive bilansne i vanbilansne pozicije aktive i pasive, po preostalom dospjeću ili po datumu ponovnog određivanja kamatne stope (repricing) i
- novčani tokovi NPL kredita (D i E kategorija - nivo kreditnog rizika 3, neto iznos), na osnovu očekivanog iznosa otplate.

Elementi standardizovanog okvira za izračun

Raspodjela novčanih tokova po vremenskim gepovima

Svi kamatno osjetljivi novčani tokovi glavnice aktive, obaveza i vanbilansa, koji su podložni standardizaciji, raspoređuju se u vremenske gepove, za svaku valutu pojedinačno. Raspored se vrši na sljedeći način:

- pozicije sa fiksnom kamatnom stopom - novčani tokovi se alociraju u vremenske gepove prema preostalom dospjeću, nisu podložni biheavioralnim opcijama i
- pozicije s promjenljivom kamatnom stopom - novčani tokovi sa promjenljivim kamatnim stopama ili koji nisu predvidivi, raspoređuju se u vremenske gepove u skladu sa sljedećim datumom određivanja kamatne stope.

Pozicije koje nisu podložne standardizaciji uključuju depozite po viđenju (*Non Maturing Deposits–NMD*), kredite sa fiksnim kamatnim stopama koji su predmet rizika prijevremene otplate i oročene depozite koji su predmet rizika prijevremenog povlačenja, pozicije sa automatskim opcijama, NPL izloženosti i pozicije vanbilansa.

Tretman depozita po viđenju (NMD)

Depoziti po viđenju predstavljaju glavni izvor finansiranja Banke. Smatra se da je veliki dio ovih depozita neosjetljiv na kamatne stope i time stabilan kroz vrijeme, minimalno sa aspekta budućih kretanja kamatnih stopa.

Banka pravi razliku između stabilnog i nestabilnog dijela NMD-a. Stabilan dio NMD-a je onaj dio za koji se sa visokim stepenom vjerovatnoće utvrdi da ostaje nepovučen iz Banke. CORE depoziti su dio stabilnih NMD-a koji vjerovatno neće biti povučeni iz Banke čak ni u uslovima značajnih promjena kamatnih stopa.

Za upravljanje kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, Banka utvrđuje iznos i trajanje CORE depozita i raspoređuje ih u vremenske gepove. Ne CORE depoziti se alociraju na poziciju avista (vremenski gep po viđenju).

CORE depoziti se alociraju u vremenske gepove u skladu sa Metodologijom određivanja iznosa i perioda alokacije CORE depozita.

Tretman pozicija sa biheviornalnim opcijama

Pozicije sa biheviornalnim opcijama su krediti koji su prijevremeno otplaćeni i depoziti koji su prijevremeno povučeni.

a) Krediti sa fiksnim kamatnim stopama koji su prijevremeno otplaćeni

Krediti sa fiksnim kamatnim stopama koji su prijevremeno otplaćeni, a koji ne prouzrokuju dodatne troškove dužnicima, u smislu naknade, moraju biti tretirani u skladu sa okvirom za tretman ovih kredita kako bi im se odredio način rasporeda novčanih tokova po vremenskim gepovima.

Banka koristi metodologiju za izračunavanje uslovne stope prijevremene otplate kredita (CPR) NLB Grupe, za svaki definisani scenario promjene kamatnih stopa. Brzina i dinamika prevremene otplate variraju u zavisnosti od šoka promjene kamatne stope u scenariju. Stope prijevremene otplate će uglavnom biti veće tokom perioda pada kamatnih stopa i niže tokom perioda rasta kamatnih stopa.

Stopa prijevremene otplate za svaki portfolio utvrđuje se u okviru dva pristupa:

1. Standardni pristup - za svaki portfolio CPR se određuje na godišnjem nivou i primjenjuje na svaki novčani tok prema dinamici otplate kredita i
2. Napredni pristup - za svaki portfolio, CPR i vrijeme prijevremene otplate se utvrđuju i primjenjuju na preostali rok dospjeća.

Banka izračunava vrijednost biheviornalnih opcija minimalno na osnovu šest propisanih standardizovanih scenarija šokova kamatnih stopa ili, ako je potrebno, na osnovu dodatnih scenarija, u skladu sa situacijom na finansijskim tržištima. Izračun stope prijevremene otplate se vrši kvartalno ili češće ako je potrebno.

b) Oročeni depoziti koji su prijevremeno povučeni

Prema regulatornim standardima i novčani tokovi oročenih depozita sa fiksnom kamatnom stopom se trebaju prilagoditi, budući da oni mogu biti predmet prijevremenog povlačenja, shodno uslovima prijevremenog razročenja koji se ugovaraju sa deponentom. Ustanovljeno je da oročeni depoziti sa fiksnom kamatnom stopom ne podliježu značajnom riziku prijevremenog povlačenja sredstava i ne uključuju se sa biheviornalnom pretpostavkom u kamatno osjetljive pozicije Banke.

Tretman pozicija sa automatskim opcijama kamatnih stopa

Važan izvor rizika kamatne stope proizlazi iz promjene vremena i dinamike ili obima novčanih tokova usljed promjene tržišnih kamatnih stopa. Ovaj rizik se pojavljuje u obliku automatskih eksplicitnih ili ugrađenih

opcija. Ove opcije omogućavaju vlasniku da iskoristi opciju koja utiče na novčane tokove finansijskog instrumenta. Automatske opcije koje su ugrađene u bankarske proizvode moraju biti pravilno tretirane u upravljanju kamatnim rizikom. U sadašnjem okruženju kamatnih stopa, najčešće korištene automatske opcije su tzv. „zero floor“ opcije na strani aktive (kupovna opcija), što je opcija koja štiti banke od pada kamatnih stopa, dok istovremeno omogućava povećanje prihoda od kamata u uslovima rastućih kamatnih stopa. Banka se nalazi u suprotnoj poziciji kada se na strani obaveza (prodajna opcija) primjenjuje ova opcija.

Za upravljanje kamatnim rizikom iz perspektive ekonomske vrijednosti kapitala, Banka računa dodatak za automatske opcije kamatnih stopa za kamatno osjetljive stavke, jer predstavljaju dodatni izvor izloženosti kamatnom riziku.

Banka izračunava vrijednost automatski opcija minimalno na osnovu šest propisanih standardizovanih scenarija šokova kamatnih stopa ili, ako je potrebno na, osnovu dodatnih scenarija, u skladu sa situacijom na finansijskim tržištima. Efekat automatskih opcija se dodaje promjeni indikatora EVE. Obračun se vrši na kvartalnoj osnovi ili češće ako je potrebno.

Tretman NPL-a

S obzirom na vrlo malu vjerovatnoću otplate NPL-a (potraživanja od D i E kategorije–nivo kreditnog rizika 3), Banka uključuje u vremenske gepove samo očekivane novčane tokove prema njihovoj planiranoj dinamici otplate. U skladu sa EBA usmjerenjima, za upravljanje kamatnim rizikom uzima se samo neto iznos NPL-a prilikom alociranja očekivanih novčanih tokova po vremenskim gepovima.

Tretman vanbilansnih pozicija

Vanbilansne pozicije daju zajmoprimcima mogućnost povlačenja kreditne linije do određenog iznosa u određenom periodu. Banka računa stopu povlačenja pozicija vanbilansa za svaki segment. Definisane su stope povlačenja za osam različitih segmenata proizvoda. Za dalji tretman izabrani su samo najznačajniji segmenti (segment Corporate i Retail). Na osnovu modeliranja predviđanja, izračunata je i primjenjena prosječna stopa povlačenja za period od jedne godine na kamatno osjetljivim pozicijama.

Izračun kamatnog rizika

Postoje različite metode za mjerenje rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi, koji se odnosi na rizike za kapital Banke i dobit, a koji proizlazi iz uticaja kretanja kamatnih stopa (paralelnih i neparalelnih). Tehnike koje Banka koristi za mjerenje rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi su GAP analiza, vrijednost cijene od jedne bazne tačke (PV01), EaR (*Earnings at Risk*), ekonomska vrijednost kapitala (EVE) i analiza rizika kreditnog spreda.

Analiza GAP-a i rizika trajanja

GAP (gep) rizik je rizik koji proističe iz vremenskog perioda promene kamatnih stopa u strukturi bankarskih instrumenata. Rizik za Banku nastaje kada se kamatne stope na obaveze povećaju prije nego što se kamatne stope na strani aktive povećavaju ili obrnuto. Na taj način Banka je izložena negativnom uticaju na kamatnu maržu ili negativan uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala. Iznos rizika takođe zavisi od promjena u vremenskoj strukturi kamatnih stopa (paralelne ili neparalelne promjene).

Banka prati gep rizik na sljedeći način:

- **gep analiza** - kamatno osjetljive stavke se alociraju po individualnim vremenskim gepovima na osnovu kamatne gep metode. Banka mjeri otvorene pozicije po gepovima na mjesečnoj osnovi i primjenjuje definisane limite po gepovima.
- **analiza trajanja** - trajanje kamatno osjetljivih pozicija, koje obuhvata ponderisanu ročnost novčanih tokova. Trajanje se mjeri na način da se raspored dospijeca/ponovnog određivanja kamatnih stopa može koristiti za procjenu efekata promjene kamatnih stopa na ekonomsku vrijednost kapitala Banke primjenom pondera osjetljivosti na svaki vremenski gep. Obično se ovi ponderi zasnivaju na procjenama trajanja aktive

i pasive koje spadaju u svaki vremenski gep. Veće trajanje je povezano sa značajnim uticajem na ekonomsku vrijednost i veću osjetljivost na prihod od kamata.

Gep analiza može se koristiti za izvođenje profila sadašnje vrijednosti promjene za jednu baznu tačku u kamatnim stopama (PV01). Ovaj metod nam daje informacije o disperziji izloženosti riziku u odnosu na profil promjene kamatne stope, ali ne kvantifikuje rizik.

Analiza osjetljivosti

Izloženost riziku kamatne stope može se mjeriti pomoću dvije komplementarne tehnike mjerenja, pristupa zarade/dobiti i pristupa ekonomske vrijednosti.

Glavne tehnike mjerenja osjetljivosti koje su komplementarne su pristup ekonomske vrijednosti i pristup zarade/dobiti.

a) Pristupi zasnovani na neto kamatnim prihodima i na zaradama/dobiti (NII)

Metoda simulacije neto prihoda od kamata (NII) analizira rizik kamatnih stopa u bankarskoj knjizi u smislu neto prihoda od kamata i zarade. Osjetljivost NII mjeri gubitak NII tokom određenog vremenskog horizonta (1 godina) koji je rezultat projektovanih promjena dospijeća i/ili ponovnog određivanja kamatne stope i/ili veličine stavki u bankarskoj knjizi.

b) Ekonomska vrijednost kapitala (EVE)

Osjetljivost ekonomske vrijednosti kapitala računa efekat promena kamatnih stopa na ekonomsku vrijednost aktive, pasive i vanbilansnih stavki bankarske knjige. EVE predstavlja sadašnju neto vrijednost neto budućih novčanih tokova i pruža sveobuhvatan pregled mogućih dugoročnih efekata promjene kamatnih stopa. Ekonomska vrijednost po odabranom scenariju kamatne stope se upoređuje sa ekonomskom vrijednošću po osnovnom scenariju.

Banka izračunava EVE korišćenjem standardne metodologije diskontovanja za dobijanje fer vrijednosti imovine, obaveza i vanbilansnih stavki, minimalno u okviru šest propisanih standardizovanih scenarija šokova kamatnih stopa ili više ako je potrebno, u skladu sa situacijom na finansijskim tržištima. Proračuni uzimaju u obzir bihevioralne i automatske opcije kao i raspodjelu depozita po viđenju. Obračun se vrši na mjesečnoj osnovi.

Za potrebe izračuna kamatnog rizika prema Odluci o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi od strane ABRS, Banka koristi EVE odnosno ekonomsku vrijednost bankarske knjige. Metodologija izračuna je dosta slična s tim da se za potrebe izvještavanja ABRS koristi definisan obrazac, popunjen u skladu sa instrukcijama ABRS.

Analiza baznog rizika

Bazni rizik je rizik gubitka zarade/dobiti ili ekonomske vrijednosti bankarske knjige koji proizilazi iz nepotpune korelacije između promjena promjenljivih kamatnih stopa koje se naplaćuju ili plaćaju za različite finansijske instrumente, sa sličnim karakteristikama za određivanje narednog datuma promjene kamatne stope. Kada se promijene kamatne stope, razlike mogu uticati na novčane tokove i neto kamatnu maržu od kamatno osjetljivih pozicija sa sličnim rokom dospijeća ili sličnim datumima narednog određivanja k.s., kao rezultat promjena u spredovima koji su primljeni ili plaćeni na instrumente.

Ako aktiva i pasiva imaju isti rok dospijeća, još uvijek može postojati rizik kamatne stope u obliku baznog rizika.

Bazni rizik je minimiziran praćenjem pozicija bankarske knjige, prema sljedećoj segmentaciji referentnih stopa:

- međubankarske kamatne stope (EURIBOR, LIBOR);

- fiksne kamatne stope i
- prinosi na državne obveznice.

Stavke koje nose istu referentnu stopu u vremenskim gepovima čine jednu poziciju. Rezultat ovog pristupa pokazuje gdje je Banka najizloženija.

Izračun rizika kreditnog spreda (CSRBB)

Kamatni rizik je usko povezan sa rizikom kreditnog spreda u bankarskoj knjizi. Ovo se odnosi na svaku promjenu na tržištu, likvidnost ili kreditne marže. CSRBB je vođen promjenama u očekivanim nivoima default-a ili promjenama tržišne likvidnosti, zbog čega novi standardi zahtijevaju da Banka posjeduje dodatni kapital i za kreditni spred. Ovaj rizik je još izraženiji u vremenima istorijski niskih nivoa kamatnih stopa i postoji rizik da rizik kamatne stope može značajno da se poveća kada se kamatne stope normalizuju. Zbog značajnog iznosa dužničkih hartija od vrijednosti, koje takođe predstavljaju rezerve likvidnosti, Banka mjeri i prati CSRBB kroz stres testove i analizu osjetljivosti.

Portfolio dužničkih hartija od vrijednosti u bankarskoj knjizi, segmentiranih kao FVOCI, podijeljen je u segmente koji imaju sličan profil kreditnog rizika. Scenarij za rizik kreditnog spreda u stresnim okolnostima pretpostavlja povećanje spredova, što rezultuje u nepovoljnim negativnim efektima vrednovanja.

Mjerenje CSRBB zahtjeva obračun internog kapitala pod ekonomskom i normativnom perspektivom.

Izračun je sljedeći:

- **Ekonomska perspektiva**

o CSRBB–vredovanje FVOCI i AC portfolija dužničkih hartija od vrijednosti–primjenjuje se scenario šoka i analiza osjetljivosti kreditnog spreda na FVOCI i AC portfoliju HOV sa trenutnim efektom na smanjenje ekonomskog kapitala.

- **Normativna perspektiva**

o CSRBB–vredovanje FVOCI portfolija dužničkih hartija od vrijednosti–primjenjuje se scenario šoka i analiza osjetljivosti kreditnog spreda na FVOCI portfolio HOV sa trenutnim efektom na smanjenje regulatornog kapitala.

Stres test kreditnog spreda i analiza osjetljivosti se izvode mjesečno ili češće ukoliko je potrebno. Banka računa i kapitalne zahtjeve za CSRBB u okviru procesa interne adekvatnosti kapitala-ICAAP na kvartalnoj osnovi.

Interni sistem limita

Kao dio unaprijed definisanog RA Banke, implementiran je i sveobuhvatni okvir apetita za ograničavanje i kontrolu rizika kamatne stope. Maksimalno prihvatljiv uticaj volatilnosti kamatne stope na zarade/dobit i ekonomsku vrijednost, ogleda se u limitima.

Limiti koji se odnose na kamatno osjetljive bilansne i vanbilansne pozicije bankarske knjige definisani su EVE limitom, NII limitom i GAP limitom za otvorene pozicije.

- **Limit ekonomske vrijednosti (EVE)**

U skladu sa regulatornim zahtjevima i zahtjevima NLB Grupe koji se odnose na ekonomsku vrijednost kapitala, limiti su sljedeći:

1. **Regulatorni limit promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige**–odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala **ne bi trebao biti veći od 15%**.

sistem ranog upozorenja (EWS) – promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala $\geq 17\%$.

2. **Interni limit** – limit se odnosi na ograničenje promjene ekonomske vrijednosti u okviru sedam predefinisanih scenarija šoka (nakon primjene svih predefinisanih zahtjeva). Smanjenje ekonomske vrijednosti **ne bi trebalo biti manje od -8% osnovnog kapitala Banke**.

3. **Sistem ranog upozorenja (EWS)** – promjena ekonomske vrijednosti u okviru sedam predefinisanih scenarija šoka $\leq -7\%$.

Regulatorni pokazatelj promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige se računa u skladu Odlukom ABRS o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi. Interni limiti se odnose na izračun promjene ekonomske vrijednosti u skladu sa metodologijom NLB Grupe. Prema NLB Grupi, kamatno osjetljive pozicije koje predstavljaju osnovu za izračun izloženosti kamatnom riziku uključuju pretpostavke za modeliranje: NMD, bihevioralne i automatske opcije, vanbilansne pozicije i očekivanu otplatu NPL-a.

- **Zarade–NII limit**

Gubitak (promjena) neto kamatnog prihoda u slučaju promjene kamatne stope za 100 bp **ne smije biti manje od -3,5% osnovnog kapitala Banke (Tier 1)–sistem ranog upozorenja (EWS) $\leq -3,0\%$** .

- **GAP limiti**

GAP limiti predstavljaju limite otvorene pozicije za svaki vremenski gep kao i za grupu gepova, kao zbir određenog broja odabranih pojedinačnih gepova. Dozvoljeno je prekoračenje limita po pojedinačnim gepovima sve dok limit za grupu gepova nije prekoračen, i obrnuto. Definisani limiti važe jednako za sve značajne valute, a izračun otvorene pozicije uzima u obzir i alokaciju depozita po viđenju.

- **Limit rizika kreditnog spreda**

Banka sprovodi stres test kreditnog spreda na portfolio dužničkih hartija od vrijednosti u bankarskoj knjizi klasifikovanih kao FVOCI. Scenarij pretpostavlja povećanje očekivanog kreditnog spreda za 100 bp u slučaju nepovoljnih okolnosti.

Indikator CSRBB **ne smije biti manji od -6% osnovnog kapitala Banke. Limit za sistem ranog upozorenja je $\leq -5,5\%$** .

Stresni scenariji za kamatni rizik

Metodologija scenarija kamatne stope predviđa potencijalnu promjenu u nivou i obliku krive prinosa kamatnih stopa i promjene u odnosu između kamatnih stopa u svrhu izračunavanja baznog rizika. Primarni cilj scenarija kamatnih stopa je mjerenje njihove izloženosti i ranjivosti na rizik kamatne stope u smislu promjena ekonomske vrijednosti i zarade.

Scenariji kamatnih stopa generišu se prema dvije glavne svrhe:

- • scenariji šoka – primjenjuju se različiti tipovi šoka krive prinosa i
- • stresni scenariji – primjenjuju se osnovni i nepovoljni scenariji.

Šok scenariji kamatnog rizika koji se koriste u Banci za izračun paralelnog i neparalelnog rizika gepova su:

- supervizorski standardni šok – paralelna promjena kamatnih stopa za +/- 200 bp,
- paralelni šok na gore – paralelno povećanje kamatnih stopa od 1 i 200 bp,
- paralelni šok na dole – paralelno smanjenje kamatnih stopa od 1 i 200 bp,
- steepener šok – kratkoročne kamatne stope se smanjuju dok se dugoročne povećavaju,
- flattener šok – kratkoročne kamatne stope se povećavaju dok se dugoročne smanjuju,
- šok povećanja kratkoročnih kamatnih stopa i
- šok smanjenja kratkoročnih kamatnih stopa.

Banka priprema sedam gore pomenutih šok scenarija kako bi obuhvatila paralelne i ne-paralelne rizike za EVE za svaku materijalno značajnu valutu. Pozicije bankarske knjige se takođe tretiraju scenarijom neparalelnog pomjeranja krive prinosa, kao ekstremnijim scenarijom (gde svaka promjena krive ima negativan ekonomski efekat u svim vremenskim gepovima). Scenarij se zasniva na istorijskim promjenama krive i standardnim devijacijama. Drugi neparalelni scenario pretpostavlja drugačiji oblik krive prinosa (normalan, inverzan i sl.).

Banka vrši izračun izloženosti kamatnom riziku na osnovu metodologije kamatnih razmaka, koja se zasniva na novčanim tokovima u određenom vremenskom intervalu po principu:

- preostalog dospjeća (u primjeru ugovora sa fiksnom kamatnom stopom),
- datuma ponovnog određivanja visine kamatne stope (datum repricing-a) – u primjeru varijabilne kamatne stope.

Rezultat najnepovoljnijeg stresnog scenarija predstavlja interni kapitalni zahtjev za kamatni rizik u bankarskoj knjizi.

Na području kamatnog rizika, a za potrebe ICAAP-a, Banka vrši stres test simulacije paralelnog kretanja kamatne krive za 100 baznih poena. Efekat simulacije ne smije preći 3,50% osnovnog kapitala Banke na osjetljivost neto kamatnog prihoda (NII). Pri izračunu navedenih pokazatelja u obzir se uzima alokacija CORE depozita po viđenju. Izloženost Banke indikatoru kamatnog rizika NII na dan 31.12.2023. godine je bila u skladu sa limitom definisanim u RA Banke.

Shodno rezultatima stres testova, indikatori kamatnog rizika ukazuju na povećanje rizika izloženosti kamatnom riziku zbog veće neusklađenosti u dospijećima između kamatno osjetljive aktive i pasive. Prethodno navedeno je jednim dijelom posljedica trenda smanjenja kamatnih stopa i koncentracije pasive na sredstvima po viđenju. Izloženost kamatnom riziku je i dalje u okviru limita NLB Grupe i ABRS. U cilju sprečavanja daljeg rasta i kontrole rizika kamatne stope Banka je tokom 2023. godine vršila mjesečne projekcije pokazatelja EVE za naredni dvomjesečni period. Cilj projekcija je da se proaktivno upravlja kamatnim rizikom, tj. da se izloženost Banke usmjerava na način koji neće dovesti do prekoračenja limita EVE.

Rizik modela

Rizik modela se odnosi na rizik kojem je Banka izložena zbog upotrebe internih modela za podršku upravljanja rizicima i donošenje poslovnih odluka. Rizik modela proizilazi iz mogućnosti da su rezultati modela suprotni od očekivanih i da na pravi način ne predstavljaju odnose među varijablama, što može dovesti do netačnih odluka i poslovnih šteta za Banku. Takođe je moguće da se odnosi između varijabli vremenom mijenjaju-ovaj fenomen poznat kao vremenska invarijantnost parametara je normalno prisutan u makroekonometrijskom modeliranju. Najčešći uzroci rizika modela su pogrešna formulacija modela, pogrešna specifikacija i pogrešno određivanje parametara (npr. upotreba neprikladnih ili pogrešnih ulaza).

Za upravljanje kreditnim rizikom u upotrebi su sljedeći modeli:

- parametar kreditnog rizika PD (vjerovatnoća odlaska u default),
- parametar kreditnog rizika LGD (vjerovatnoća nenaplativosti loših kredita).

Za upravljanje kamatnim rizikom trenutno se koriste sljedeći modeli:

- određivanje uslovne stope prijevremene otplate za kredite sa biheviornalnim opcijama,
- dodatak za automatske opcije kamatnih stopa,
- određivanje stope povlačenja za vanbilansne stavke.

Banka nastoji da identifikuje, procijeni, prati i upravlja rizikom modela u skladu sa Politikom upravljanja modelima. U skladu sa politikom identifikuju se modeli, definiše njihov opseg materijalnosti, procjenjuje sofisticiranost modela i postavljaju zahtjevi za validaciju. Proces upravljanja modelima treba da obezbijedi usklađenost životnog ciklusa modela, sa tri linije odbrane.

Proaktivno upravljanje kamatnim rizikom

Banka mjesečno vrši projekcije kretanja indikatora kamatnog rizika za naredni dvomjesečni period.

Izvještavanje

Izračun i izvještavanje o izloženosti kamatnom riziku sprovodi se u okviru kontrolne funkcije upravljanja rizicima. Rezultati su prikazani na način da su efekti svih pretpostavki, parametara i nalaza prikazani u izvještajima. Informacije i prateći detalji omogućavaju procjenu osjetljivosti Banke na promene tržišnih uslova i drugih važnih faktora rizika.

10. Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala - ICAAP

Pored minimalnih regulatornih zahtjeva za kapitalom koji se odnose na pokriće kreditnih, tržišnih i operativnih rizika, Banka sprovodi Proces interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) kojim identifikuje sve rizike kojima je izložena, ili kojima bi mogla biti izložena, i utvrđuje neophodan kapital za pokriće svih rizika.

Glavni cilj ICAAP procesa je da se osigura adekvatan nivo kapitala i održivost poslovanja. Svrha ICAAP-a je da se na kontinuiranoj osnovi obezbijede efektivne i sveobuhvatne strategije, politike, procedure i procese na osnovu kojih se procjenjuje i održava iznos, tip i distribucija (potrošnja) kapitala Banke koji će koristiti za pokriće svih kategorija rizika kojima je Banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena. ICAAP predstavlja ključnu ulogu u kontinuitetu poslovanja i održavanju adekvatne kapitalizacije Banke. Za adekvatno sprovođenje procesa prvenstveno je odgovoran Nadzorni odbor i Uprava Banke.

Prilikom definisanja ICAAP-a Banka je uzela u obzir eksterne faktore koji mogu dovesti do pogoršanja poslovanja (ekonomsku situaciju u zemlji i okruženju, političku situaciju, kretanje deviznih kurseva i sl.) kao i interne faktore, specifične samo za Banku (reputaciju, pravni rizik, usklađenost sa propisima, kontinuitet poslovanja, eksternalizaciju).

ICAAP proces se provodi u skladu sa Odlukom ABRS o postupku interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) minimalno jednom godišnje, a ukoliko dođe do značajnih promjena u okruženju ili izloženosti rizicima i češće.

Banka sastavlja sljedeće izvještaje o ICAAP-u:

- kvantitativni izračun ICAAP kapitalnih zahtjeva – izvještaj se sastavlja kvartalno, a dostavlja se ALCO odboru, Upravi Banke, Odboru za rizika, kao i Nadzornom odboru. Izvještaj sadrži pregled internih kapitalnih zahtjeva po svim kategorijama rizika, kao i limite iz Plana oporavka i
- sveobuhvatni ICAAP Izvještaj po Metodologiji ABRS–Izvještaj se sastavlja godišnje (po potrebi i češće) i dostavlja se Upravi Banke, Nadzornom odboru i ABRS.

Identifikacija rizika i ocjena njihove značajnosti predstavljaju prvu ključnu komponentu ICAAP procesa u Banci. Ovim procesom se identifikuju materijalno značajni rizici i njihov značaj na osnovu sveobuhvatnog

pristupa. Osnovna svrha ovog procesa je da se obezbijedi transparentnost i razumijevanje postojećih i potencijalnih rizika Banke. Proces uključuje sljedeće:

- identifikaciju postojećih i potencijalnih rizika i
- ocjenu značajnosti svake kategorije i potkategorija rizika.

Banka ima obavezu da kontinuirano, prati i identifikuje značajne rizike, kojima je izložena ili može biti u svome poslovanju. Područje procesa identifikacije treba da obuhvati:

- 1) analizu uzroka nastanka izloženosti rizicima, uključujući rizike koji mogu imati negativan uticaj na profit, kapital, likvidnost i vrijednost akcija Banke,
- 2) analizu koncentracije rizika i potencijalnih rizika koji mogu proizlaziti iz pravne i organizacione strukture Banke,
- 3) analizu trendova za potrebe utvrđivanja novih rizika odnosno povećanih postojećih rizika zbog promjena u uslovima poslovanja Banke.

Proces identifikacije rizika je sastavni dio procesa upravljanja rizicima, te uključujući sljedeće faze i aktivnosti:

- sagledavanje, analiza i diskusija o postojećim i novo identifikovanim rizicima,
- izrada identifikacije rizika sa ocjenama značajnosti, analizirajući sve rizike.

Na osnovu gore navedenih koraka su identifikovani materijalno značajni rizici, nakon čega slijedi:

- završetak procesa identifikacije rizika sa izradom registra rizika (na osnovu interne taksonomije/klasifikacije rizika),
- priprema ozbiljnih, ali ostvarivih scenarija stresa,
- uključivanje u relevantne scenarije stresa za ICAAP/ILAAP (normativna perspektiva kao dio plana) i izrade procesa Plana oporavka,
- rasprava i odobravanje ICAAP/ILAAP-a od strane Upravnog, Odbora za rizike i Nadzornog odbora,
- izrada i usvajanje Risk apetita, kao i poslovne strategije.

Identifikacija rizika se zasniva na rizičnom profilu Banke. Faktori koji su uzeti u obzir prilikom određivanja materijalno značajnih kategorija rizika su poslovni model Banke, ciljevi RA, iskorišćenost limita i uticaj odgovarajuće kategorije rizika na poslovanje Banke. Takođe, pojedine kategorije rizika su određene na osnovu eksternih faktora, kao što je makroekonomsko okruženje, ekonomski trendovi i politička situacija. Proces identifikacije rizika se obično izvodi na godišnjem nivou, a po potrebi i češće. Ako se bilo kakve značajne promjene jave u Profilu rizika ili Strategiji Banke u toku godine, procjena rizika se revidira i razmatra.

Banka klasifikuje rizike u šest osnovnih kategorija, među kojima su definisane podkategorije (ukupno 38) u cilju identifikacije/analize svake kategorije rizika u svim relevantnim područjima. Osnovne kategorije rizika su:

- I. kreditni rizik (rizik default-a, rizik migracije, rizik individualne koncentracije, rizik sektorske koncentracije, valutno indukovani kreditni rizik, rizik kolaterala i rezidualni rizik),
- II. tržišni rizik (devizni rizik i rizik kreditnog spread-a),

III. rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi (NII osjetljivost, osjetljivost ekonomske vrijednosti kapitala (EVE), rizik ponovnog određivanja cijene (repricing), rizik gepa kamatne stope, bazni (Basis) rizik i rizik opcije),

IV. rizik likvidnosti (rizik kratkoročne likvidnosti, rizik tržišne likvidnosti, rizik spreda (raspona) finansiranja, rizik koncentracije finansiranja, rizik unutardnevne likvidnosti i rizik ročne neusklađenosti),

V. operativni rizici (interne prevare, eksterni štetni događaji, pravni rizik, OR povezan sa IT (cyber risk), rizik eksternalizacije rizik usklađenosti (compliance), rizik novih proizvoda i rizik modela,) i

VI. ostali rizici (strateški rizik, rizik reputacije, rizik profitabilnosti, racio finansijske poluge, rizik zemlje, rizik kapitala, poslovni rizik, rizik nesavjesnog poslovanja (conduct risk) i rizik od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti).

Banka je definisala rizike u Politici upravljanja rizicima u NLB Banci a.d. Banja Luka, kao i u Registru rizika koji je sastavni dio Politike upravljanja procesom interne procjene adekvatnosti kapitala.

Registar rizika se koristi kao osnov za identifikaciju rizika tokom ICAAP procesa. Sadrži spisak svih kategorija i potkategorija rizika kojima je Banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena. Sektor za strateško upravljanje rizicima ažurira Registar, a Uprava Banke je ovlaštena za usvajanje dokumenta na prijedlog Sektora za strateško upravljanje rizicima. Od 2022. godine Banka je uvela ESG rizike unutar svake od 6 glavnih kategorija rizika.

Na osnovu identifikacije svih rizika kojima je Banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena vrši se određivanje njihove značajnosti kao i ocjena značajnosti (od 0 do 4). Materijalno značajni rizici se primarno određuju na osnovu poslovnog modela Banke i RA. Takođe, pojedine kategorije rizika su određene na osnovu eksternih faktora, kao što je makroekonomsko okruženje, ekonomski trendovi i politička situacija.

Ocjenjivanje značajnosti se vrši na osnovu stvarnog stanja, tj. stvarne izloženosti Banke rizicima, kao i potencijalni značaj uključujući i potrošnju kapitala. Ukoliko je primjenljivo, za potkategorije rizika se prati koliko su se približili limitima, tj. koliko je potrošnja ograničenja limitima te se na osnovu toga određuje koja im je ocjena značajnosti. Za određene rizike, za koje ne postoje limiti ili ih je teško kvantifikovati, korištena je ekspertna procjena. Za ovakve rizike vodila se diskusija o njihovoj značajnosti na više organizacionih nivoa, te je konačna ocjena dobijena kao rezultat konačnih diskusija. Potkategorije rizika ocjenjuju se ocjenama od 0 do 4 sa sljedećom skalom:

≤ 1	Nizak rizik
>1 i ≤ 2	Nizak do umjeren rizik
> 2 i ≤ 3	Umjeren do visok rizik
>3 i ≤ 4	Visok rizik

Ocjena značajnosti za svaku kategoriju rizika je dobijena kao prosječna vrijednost ocjena svake potkategorije rizika u okviru date kategorije rizika. Prilikom ocjene značajnosti rizika Banka uzima u obzir sve relevantne faktore svake potkategorije rizika kao što su: orijentaciju poslovanja Banke iz Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima i tolerancija na rizike iz RA, uticaj rizika na ostvarenje Plana Banke, pojedinačnu izloženost rizicima, indikatore (racio pokazatelje) rizika, približavanje i eventualno probijanje definisanih limita i ciljnih vrijednosti, istorijski podaci o ostvarenim gubicima od rizika, uticaj i kretanja u makroekonomskom okruženju, kao i političku i ekonomsku situaciju u zemlji.

Za svaku identifikovanu kategoriju materijalno značajnih rizika, Banka na osnovu internih metodologija utvrđuje interne kapitalne zahtjeve. Prilikom izračuna internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik Banka koristi internu metodologiju, međutim kod konačnog izračuna kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik u okviru

ICAAP procesa, primjenjuje se princip konzervativnosti na način da se uzme veći iznos kapitalnih zahtjeva između regulatorno i interno utvrđenih kapitalnih zahtjeva. Na ovaj način se na najbolji način neutrališe loša praksa prelijevanja (kompenzacije) kapitalnih zahtjeva između i u okviru rizika.

Banka kontinuirano sprovodi stres testiranje, minimalno jednom godišnje, a u zavisnosti od kategorije rizika i češće. Cilj sprovođenja stres testiranja je procjena potencijalnih štetnih događaja na finansijsko stanje i kapital Banke (forward looking tehnika). Testiranje otpornosti na stres je sastavni dio procesa upravljanja rizicima a rezultati sprovedenih testiranja se koriste kao osnov za donošenje poslovnih odluka i preduzimanje mjera na odgovarajućim organizacionim nivoima, uključujući i strateške poslovne odluke u vezi sa planiranjem kapitala i likvidnosti Banke.

Pored regularnih stres testova Banka sprovodi i obrnuto stres testiranje otpornosti na stres.

Testiranje otpornosti na stres se sprovodi za sljedeće kategorije rizika:

- kreditni rizik,
- devizni rizik,
- tržišni rizik,
- operativni rizik,
- kamatni rizik u bankarskoj knjizi,
- rizik likvidnosti,
- rizik koncentracije,
- rizik kreditnog spread-a,
- rizik profitabilnosti i
- rizik reputacije.

Priprema i redovno godišnje ažuriranje ICAAP Uputstva u Banci uzima u obzir sljedeće:

- Identifikaciju i mjerenje rizika u skladu sa rizičnim profilom Banke,
- Određivanje metodologija za procjenu internih kapitalnih zahtjeva,
- Određivanje scenarija testiranja otpornosti na stres,
- Utvrđivanje ICAAP limita za materijalno značajne rizike,
- Opis internih kontrola u ICAAP-u,
- Budžetiranje i planiranje kapitala (ICAAP i RA perspektiva),
- Redovno izvještavanje i praćenje ICAAP-a i

11. Postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti – ILAAP

Banka uspostavlja Interni postupak procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) s ciljem da se osigura sveobuhvatno upravljanje rizikom likvidnosti i sveobuhvatna procjena adekvatnosti interne likvidnosti na pojedinačnom i konsolidovanom nivou.

Cilj ILAAP-a je da obezbijedi Banci strategije, politike, procese i sisteme za identifikovanje, mjerenje, upravljanje i praćenje rizika likvidnosti u odgovarajućim vremenskim periodima, uključujući i unutardnevnu likvidnost, koji moraju obezbijediti da Banka zadrži odgovarajuće likvidnosne rezerve u svakom trenutku.

Svrha ILAAP-a je da Banka kontinuirano i samostalno, na interno propisane načine, procjenjuje adekvatnost likvidnosti i izvora finansiranja.

Karakteristike ILAAP-a:

1. ILAAP je rezultat značaja kontinuirane likvidnosti za poslovanje Banke;
2. ILAAP treba da obezbijedi adekvatnu likvidnost Banke u svakom trenutku;
3. ILAAP sve aktivnosti realizuje putem odgovarajuće prateće dokumentacije;
4. ILAAP se realizuje samostalno pri čemu je način provođenja prilagođen poslovnom modelu Banke;
5. ILAAP se provodi kontinuirano, a poseban značaj dolazi do izražaja prilikom značajnih promjena u poslovnom, regulatornom ili širem makroekonomskom okruženju ili drugim faktorima koji direktno ili indirektno utiču na likvidnost Banke;

Banka jednom godišnje, sastavlja Izvještaj o postupku interne procjene adekvatnosti likvidnosti u kojem se nalazi sveobuhvatan opis i rezultati ILAAP-a.

ILAAP uključuje dva glavna dijela koji se bave kvalitativnim elementima i kvantitativnim elementima procesa. Kvalitativni elementi opisuju upravljanje koje se odnosi na upravljanje rizicima s naglaskom na rizik likvidnosti. Razrađuje ključne aspekte rizika kao što su sklonost preuzimanju rizika, profil rizika, strategije, postupci i mjere. Kvantitativni dio daje uvid u potrebne minimalne limite i druge alate za praćenje kao osnov za kvalitativno ocjenjivanje pozicije likvidnosti. Rizik likvidnosti u smislu troškova i koristi je ugrađen u cijene proizvoda i mjerenje uspješnosti različitih poslovnih jedinica. Interni sistem raspodjele troškova i koristi likvidnosti omogućuje usklađivanje podsticaja rizika s izloženosti riziku likvidnosti za svaku poslovnu jedinicu.

S obzirom na okruženje s vrlo niskim (negativnim) kamatnim stopama i ograničene mogućnosti ulaganja, Banka se suočava sa viškom likvidnosti. U takvom okruženju Banka posvećuje puno pažnje strukturi i koncentraciji rezervi likvidnosti, imajući u vidu takođe moguća štetna negativna kretanja na tržištu. Kako bi se promptno pratili i procjenjivali rizici u takvim za Banku relevantnim okolnostima, koje se odnose na suvereni i finansijski sektor, sistem ranog upozoravanja (EWS) na nivou NLB Grupe predstavlja važan alat za upravljanje rizicima.

Korištenjem modela bodovanja likvidnosti, relevantni pokazatelji likvidnosti se redovno kontrolišu, uključujući praćenje core depozita, pri čemu se posebna pažnja posvećuje strukturi i stabilnosti različitih segmenata.

Upravljanje rizikom likvidnosti zasnovano je na pristupima i metodama usmjerenim u budućnost. Tehnike usmjerene u budućnost kao što su analize različitih scenarija i stres - testovi omogućavaju identifikaciju potencijalnih rizika. Ukoliko stres testovi ne pokazuju potencijalne prijetnje za likvidnost Banke, ILAAP proces se obavlja jednom godišnje. Identifikacijom ključnih izvora rizika likvidnosti u slučaju prekoračenja definisanih limita internim sistemom limita, Banka pristupa reviziji ILAAP procesa češće u zavisnosti od dinamike prekoračenja pokazatelja koji se prate.

U ILAAP proces su uključene sve organizacione jedinice Banke. Interna revizija Banke najmanje jednom godišnje vrši procjenu adekvatnosti uspostavljenog ILAAP-a.

12. Podaci o bankarskoj grupi

NLB Banka a.d. Banja Luka je podređeno društvo u većinskom vlasništvu NLB d.d. sa sjedištem u Ljubljani (99,85%) koja sastavlja konsolidovane finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standarima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI).

NLB Banka a.d. Banja Luka nema podređenih društava i ne sačinjava izvještaje na konsolidovanoj osnovi.

13. Založena i nezaložena imovina Banke

Na dan 31.12.2023.godine Banka nema založene imovine.

Vrsta imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost založene imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost nezaložene imovine
Dati krediti	-	1.122.265
Ulaganja u dužničke instrumente	-	353.792
Ulaganja u vlasničke instrumente	-	264
Ostalo	-	609.989

Skraćenice korištene u Izvještaju

- ABRS** Agencija za bankarstvo Republike Srpske
- ALCO** Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (Asset Liability Committee)
- BPV** Vrijednost baznog boda (Basis-Point-Value)
- CCF** Faktor kreditne konverzije (Credit Conversion Factor)
- CPR** Uslovna stopa prijevremene otplate kredita (Conditional Prepayment Rate)
- CIR** Odnos troškova i prihoda (Cost Income ratio)
- CSRBB** Rizik kreditnog spread-a bankarske knjige (Credit Spread Risk Banking Book)
- EAD** Izloženost u momentu neizvršenja (Exposure at Default)
- EaR** (Earning at Risk) Pristup simulacije zasnovan na zaradama/dobiti
- ECL** Očekivani kreditni gubici (Expected Credit Losses)
- EL** Očekivani gubitak (Expected Loss)
- EVE** Ekonomska vrijednost kapitala (Economic Value of Capital)
- ESMS** Sistem upravljanja zaštitom životne sredine i društva (Environmental and Social Management System)
- EWS** Sistem ranog upozorenja (Early Warning System)
- FCF-E** Slobodni novčani tok prema kapitalu (Free Cash Flow to Equity)
- FCF-F** Slobodni novčani tok prema preduzeću (Free Cash Flow to Firm)
- FVOCI** Finansijska imovina mjerena kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
- HOV** Hartije od vrijednosti
- ICAAP** Interna procjena adekvatnosti kapitala
- ICL** Intensive care list (lista za intenzivno praćenje)
- ILAAP** Interna procjena adekvatnosti likvidnosti
- IRRBB** Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (Interest Rate Risk in the Banking Book)
- IS** Informacioni sistem
- IT** Informacione tehnologije
- LICO** Komisija za upravljanje rizikom likvidnosti (Liquidity Committee)
- KM** Konvertibilna marka
- KPI** Ključni pokazatelji performansi (Key Performance Indicators)
- KRI** Ključni pokazatelji rizika (KRI)
- LCR** Racio likvidnosne pokrivenosti (Liquidity Coverage Ratio)
- LECL** Očekivani kreditni gubici tokom živonog vijeka (Lifetime Expected Credit Losses)
- LGD** Očekivani gubitak (Loss Given Default)
- LTD** Odnos kredita i depozita (Loan to Deposit ratio)
- MRS** Međunarodni računovodstveni standardi
- MSFI** Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja

NII Neto kamatni prihod (Net Interest Income)

NMD Tretman depozita po viđenju (Non-maturity Deposits)

NPE Izloženost u neizvršenju (Non Performing Exposure)

NPL Problematični plasmani (Non Performing Loans)

NSFR Neto stabilni koeficijent finansiranja (Net Stable Funding Ratio)

PD Vjerovatnoća neizvršenja (Probability of Default)

POCI Kupljena ili novoformirana kreditno obezvrijeđena finansijska sredstva (Purchased and Originated Credit-Impaired Financial Assets)

RA Apetit za rizik (Risk Appetite)

RICO Odbor za praćenje rizika (Risk Committee)

ROE Povrat na kapital (Return on equity)

RWA Rizikom ponderisana aktiva (Risk Weighted Assets)

WL Lista za praćenje (Watch List)